

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNIEGO
BRZESKIEGO

Kwiecień
1933 r.

CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA
(Dabrowskiego 8)
otwarta w godzinach od 16 do 20.

T R E Ś Ć :

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Pozycja	Strona
27. Zaliczki na uposażenie	91
28. Organizacja roku szkolnego 1933-34 w szkołach powsz.	92
29. Kursy dla kierowników szkół powszechnych	95
30. Ulgi kolejowe dla młodzieży szkolnej	103
31. Zniżka dla młodzieży szkolnej przy wycieczkach Wisłą	105
32. Nowe przepisy rachunkowo-kasowe	105
33. Organizacja roku 1933-34 w szkołach średn., ogólnokształcących i semin. nauczycielskich	107
34. Organizacja roku 1933-34 w szkolnictwie powszechnem	111
35. Kursy wakacyjne programowo-ustrojowe	115
36. Gazeta ścienna „Nowiny“	119
37. Tydzień L. O. P. P.	120
38. Zbiórka na samolot dla lotniczeki	121
39. „Lot Polski“	121
40. Komunikat o egzaminach państw. dla naucz. szkół średnich	123

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA.

Gimnazja okręgu ku czci Wyspiańskiego — A. W. Tatomir	124
Bezpieczeństwo pożarowe w szkołach — B. P.	128
Z wydawnictw	132
Komunikaty	136
Odpowiedzi redakcji	139

Kurator Okręgu Szkolnego Brzeskiego przwimuje interesantów
w poniedziałki, środy i piątki od godz. 12½ do 14.

27.

MINISTER

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK Nr. 38.

z dnia 27 marca 1933 r. (BP-4233/33)

o zaliczkach na uposażenie.

Nawiązując do okólnika Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 maja 1931 r. Nr. 6702/IV. Org., podanego do wiadomości i stosowania pismem okólnem z dnia 7 maja 1931 r. Nr. I Prez.-3557/31, oraz na podstawie okólnika Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 marca 1933 r. Nr. 42-2/5 zarządzam, co następuje:

Bezpośrednie władze służbowe po otrzymaniu prośby o zaliczkę winny zgodnie z p. III powołanego wyżej okólnika zwracać szczególną uwagę, by okoliczności, uzasadniające przyznanie zaliczki i jej wysokości były udowodnione w sposób nienasuważący wątpliwości. Prośby, bez odpowiednio wiarygodnego udokumentowania, nie powinny być przez te władze wogóle rozpatrywane, lecz zwracane bez rozpatrzenia, względnie do uzupełnienia według wymogów zarządzenia.

Ponadto zwracam szczególną uwagę na to, by zaliczki zwrotne były przyznawane jedynie w wyjątkowych wypadkach i tylko wtedy, jeżeli istnieje pewność racjonalnego użycia zaliczki.

Zaliczka użyta w sposób nieodpowiedni znacznie pogarsza sytuację finansową danego funkcjonariusza, obciążając jego uposażenie w ciągu dłuższego okresu czasu.

Minister

(—) J. JĘDRZEJEWICZ

28.

MINISTERSTWO

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK Nr. 39.

z dnia 30 marca 1933 roku (II P-1611/33)

w sprawie *organizacji roku szkolnego 1933/34 w szkolnictwie powszechnem w związku z ustawą z 11 marca 1932 o ustroju szkolnictwa* (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 389).

W dalszym etapie wprowadzania w życie postanowień ustawy o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r. oraz dążąc do najpełniejszej realizacji powszechnego nauczania zarządzam w związku z organizacją roku szkolnego 1933/34 w szkolnictwie powszechnem co następuje:

1. W myśl postanowień art. 7 ust. 1 ustawy rocznikiem wstępującym do szkoły powszechnej w roku 1933 będzie na terenie całego Państwa rocznik 1926.

2. Dotychczasowe rygory, związane z niespełnianiem obowiązków szkolnego, pozostają na razie bez zmiany.

3. Nowa organizacja publicznych szkół powszechnych w/g. art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) będzie wprowadzona w roku szkolnym 1934/35. Do tego czasu pozostaje obecna organizacja bez zmiany.

4. W r. szk. 1933/34 zajdą w programach i planach godzin następujące zmiany:

A. publiczne szkoły powszechne z polskim językiem nauczania:

W oddziale I i II tych szkół wszystkich stopni organizacyjnych będzie obowiązywał od nowego roku szkolnego 1933/34 nowy program nauki, który zostanie ogłoszony przed końcem b. r.

Ogólny tygodniowy wymiar godzin:

a) w oddziale I tych szkół nie ulegnie—w porównaniu z dotychczasowym — żadnej zmianie.

b) w oddziale II-gim szkół: 1) siedmio, sześć i pięć klasowych będzie wynosił 22 godziny, 2) cztero, trzy, dwu i jednoklasowych pozostanie w dotychczasowej ilości.

W oddziale V—ym szkół siedmio, sześć, pięć, cztero i trzyklasowych będzie obowiązywał nowy program nauki, który zostanie ogłoszony przed końcem b.r. szkolnego.

Plan godzin V-go oddziału w szkołach siedmio i sześcioklasowych będzie następujący:

religja	2 godz.	rachunki z geometrją	4 godz.
język polski	5 "	rysunek	2 "
historja	3 "	zajęcia praktyczne	4 "
geografja	3 "	śpiew	2 "
przyroda	3 "	ćwiczenia cielesne	2 "
razem 30 godzin tygodniowo.			

Plan godzin V-go oddziału w szkołach pięcio i mniej klasowych pozostanie dotychczasowy.

W oddziale VI-ym szkół siedmio i sześćio-klasowych znosi się naukę obcego języka nowożytnego. W związku z tem będzie obowiązywał program przejściowy, który zostanie ogłoszony przed końcem b. r.

Plan godzin VI-go oddziału tych szkół będzie następujący:

Przedmiot	Szkoła.	
	7 klasowa	6 klasowa
religja	2 godz.	2 godz.
język polski	5 "	5 "
historja	3 "	2 "
geografja	3 "	3 "
przyroda	3 "	4 "
rachunki z geometrją	4 "	4 "
rysunek	2 "	2 "
roboty ręczne	4 "	4 "
śpiew	2 "	1 "
ćwiczenia cielesne	2 "	2 "
Razem	30 godz.	29 godz.

W oddziale VII-ym pozostanie w roku szkolnym 1933/34 bez żadnej zmiany dotychczasowy program nauk i plan godzin, w którym tylko w szkołach sześcioklasowych należy zmniejszyć ilość godzin nauki obcego języka nowożytnego, przeznaczając na nią zamiast dotychczasowych 3 godzin tylko dwie godziny tygodniowo.

B. Publiczne szkoły powszechne z niepolskim językiem nauczania z wyjątkiem szkół z niemieckim językiem nauczania.

Wobec zupełnego usunięcia nauki obcego języka nowożytnego z V-go i VI-go oddziału szkół siedmio i sześcioklasowych będzie obowiązywał w r. 1933/34 w V i VI oddziale tych szkół następujący plan godzin:

Przedmiot	Oddział.	
	V	VI
religja	2 godz.	2 godz.
język polski	4 "	4 "
język nauczania	4 "	4 "
historja	2 "	2 "
geografja	3 "	3 "
przyroda	3 "	3 "
rachunki z geometrją	4 "	4 "
rysunek	2 "	2 "
zajęcia prakt. wzgl. rob. ręczne	3 "	3 "
śpiew	1 "	1 "
ćwiczenia cielesne	2 "	2 "
Razem	30 godz.	30 godz.

Powyższe zmiany należy też wprowadzić w publicznych szkołach powszechnych z polskim językiem nauczania i obowiązkową nauką języka ruskiego z zamianą jedynie terminu „j. nauczania“ na „j. ruski“.

C. Publiczne szkoły powszechne dwujęzyczne.

Wobec zupełnego usunięcia nauki obcego j. nowożytnego z V-go i VI-go oddziału szkół siadmiu i sześcio-klasowych będzie obowiązywał w r. szk. 1933/34 w tych oddziałach wymienionych szkół następujący plan godzin:

Przedmiot	Oddział.	
	V	VI
religja	2 (2) godz.	2 (2) godz.
język polski	4 "	4 "
drugi język nauczania	(4) "	(4) "
historja	2 "	2 "
geografja	3 "	(3) "
przyroda	(3) "	(3) "
rachunki z geometrją	4 "	4 "
rysunek	(2) "	(2) "
zajęcia prakt. wzgl. rob. ręczne	3 "	3 "
śpiew	1 "	1 "
ćwiczenia cielesne	2 "	2 "
Razem	30 godz.	30 godz.

Cyfry w nawiasach oznaczają godziny w drugim j. nauczania.

D. Publiczne szkoły powszechne z niemieckim j. nauczania.

Obowiązujące dotąd plany godzin pozostaną w r. szk. 1933/34 niezmienione.

5. Wymienione w ustępie 4 punkt A zmiany programów nauki winny być w r. szk. 1933/34 wprowadzone we właściwych oddziałach szkół wymienionych w punkcie B, C, D — po odpowiednim przystosowaniu.

6. Program i plany godzin oddziałów i kategorii publicznych szkół powszechnych powyżej nie wymienionych pozostaną w r. szk. 1933/34 bez zmiany.

(—) KAZIMIERZ PIERACKI

Podsekretarz Stanu

29.

MINISTERSTWO

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

OKÓLNIK Nr. 189.

z dnia 22 grudnia 1932 r. (II P-9129/32)

w sprawie kursów dla kierowników publicznych
szkół powszechnych.

1. Niezależnie od stosowanych już form i sposobów planowego dokształcania kierowników publicznych szkół powszechnych (zjazdy, kursy wieczorowe, specjalne konferencje rejonowe, kursy wakacyjne i t. p.) — Ministerstwo — ze względu na wprowadzenie ustawy ustrojowej i związaną z tem konieczność realizowania nowych programów pracy — uważa za potrzebne organizowanie w ciągu najbliższych lat 10-dniowych kursów dla kierowników publicznych szkół powszechnych podczas roku szkolnego.

2. Organizatorami tych kursów winni być z reguły Inspektorowie Szkolni jednego lub kilku sąsiednich Inspektoratów, do Kuratorjum natomiast należeć będzie zatwierdzanie wniosków, szczegółowych programów, prelegentów i kosztorysów, oraz czuwanie nad planowością i skutecznością podjętej akcji.

3. Uczestniczyć w tych kursach winni przede wszystkim ci kierownicy, którzy będą umieli następnie stworzyć ze swych szkół ośrodki pracy pedagogiczno-dydaktycznej, wydatnie oddziaływujące na inne szkoły w kierunku podniesienia ich poziomu.

4. Przy ustalaniu terminów, przeznaczonych na odbycie kursów, należy zwrócić uwagę, by 10-dniowa nieobecność kierownika nie zaciążyła zasadniczo na normalnym biegu pracy szkolnej; wykluczone też będą terminy, w których ze względu na wewnętrzne życie szkoły i jej organizację obecność kierownika jest konieczna.

5. Na wymienionych kursach 10-dniowych należy opracować zagadnienie, umieszczone w podanym poniżej programie, co nie wyklucza tematów, związanych z potrzebami regionalnymi czy lokalnymi.

Podany w okólniku ramowy program winien być całkowicie przystosowany do istotnych, bieżących i najbliższych potrzeb danego terenu. Zależnie od tych potrzeb należy traktować podany program elastycznie, t. j. pewne jego części opracowywać w szerszym, inne w wąskim tylko zakresie.

6. Ministerstwo ustala następujący program kursów:

Wstęp. Szkoła powszechna w ustawie ustrojowej, a w związku z tem główne wytyczne pracy i właściwe zadania kierownika publicznej szkoły powszechnej.

Cykl I. Sprawy obwodu szkolnego. Znaczenie i konieczność dokładnego poznania własnego obwodu szkolnego, jego genezy, stosunku do obwodów sąsiednich, struktury etnograficznej, społecznej oświatowo-kulturalnej, gospodarczej i t. p. Ewidencja dzieci w wieku szkolnym oraz związane z tem ustalanie potrzeb na lata następne.

Aktywny stosunek kierownika szkoły do oświatowo-kulturalnych potrzeb obwodu. Wzajemność oddziaływania szkoły i środowiska.

Obwód miejski i wiejski.

Cykl II. Organizacja pracy pedagogiczno-dydaktycznej.

Psychologiczne podstawy działania pedagogicznego.

Analiza programów

Typy i właściwe spożytkowanie nauczycieli.

Organizacja i plan pracy zespołowej oraz pomoc w organizowaniu pracy indywidualnej nauczycieli w dziedzinie:

a) wychowania,

b) nauczania,

c) opieki społecznej nad dziećmi,

d) współpracy z opieką domową.

Organizacja „zajęć cichych“.

Organizacja jednego dnia szkolnego.

Opieka i nadzór nad przebiegiem i skutecznością pracy szkolnej.

Hospitowanie (cele, rodzaje, metody i skutki).

Współpraca z Radą Pedagogiczną. Opieka nad nauczycielem początkującym.

Dalsze kształcenie się nauczycieli. Współdziałanie z kierownikami i nauczycielami innych szkół.

Cykl III. Organizacja roku szkolnego.

Frekwencja, klasyfikacja i promowanie. Problem drugoroczności.

Projekt organizacji szkoły.

Zapisy, selekcja, dzieci opóźnione w rozwoju. Sprawozdanie roczne kierownika szkoły. Uruchomienie szkoły.

Sprawozdanie z organizacji szkoły.

Cykl IV. Sprawy administracyjno-gospodarcze.

Objaśnienia niewłaściwie rozumianych, ważniejszych przepisów, odnoszących się do kierownika szkoły. Jego stosunek do władz.

Kancelaria szkolna (księgi i akta, zakładanie, prowadzenie i przechowywanie, terminarz prac, korespondencja urzędowa).

Budynek i inwentarz szkoły.

Stosunki z samorządem terytorjalnym, wyjednywanie materiałów i funduszków oraz umiejętne gospodarowanie nimi.

Koordinacja wszystkich prac kierownika szkoły.

7. Odpisy zatwierdzonych programów kursów będzie podawało Kuratorjum do wiadomości Ministerstwa najpóźniej na tydzień przed rozpoczęciem kursu.

8. Kosztorys kursu winien być opracowany w/g następujących norm:

opłaty dla prelegentów — po 10 zł. za 1 godz. wykładów lub ćwiczeń (prowadzenie dyskusji niepłatne).

Ryczałt dla zamiejscowych uczestników kursu na podróż (1/2 III-ej klasy) i utrzymanie dla zamiejscowych (wskazanie urządzenie wspólnej kuchni i zorganizowanie na okres trwania kursu życia o charakterze internatowym).

Kierownictwo kursu: od 75 — 100 zł.

9. Ilość uczestników nie powinna być zasadniczo większa ponad 50 (na jednym kursie).

10. Przed końcem czerwca każdego roku przedłożą Kuratorja Ministerstwu szczegółowe sprawozdanie z całorocznej akcji i wyników pracy nad doksztalcaniem kierowników szkół oraz wnioski w tej sprawie na następny rok szkolny, co będzie podstawą przydziału kredytów na ten cel.

Kredyty na organizowanie kursów w bieżącym roku szkolnym przekazane będą osobnymi pismami na podstawie wniosków Kuratorów.

Szczegóły niniejszego zarządzenia omawia dołączona instrukcja.

Podsekretarz Stanu

(—) KAZIMIERZ PIKACKI

Załącznik do okólnika z dnia 22 grudnia 1932 r. (II P-9129/32) w sprawie kursów dla kierowników publicznych szkół powszechnych.

I N S T R U K C J A.

Zadaniem organizowanych w ciągu roku szkolnego kursów dla kierowników publicznych szkół powszechnych jest poruszyć najważniejsze i najpilniejsze zagadnienia, związane z kierowaniem szkołą powszechną, ukazać sposoby i możliwości ich rozwiązywania, podnieść poczucie roli i odpowiedzialności kierowników oraz usprawnić ich technicznie w wykonywaniu czynności, związanych z powierzonymi im obowiązkami.

Niezależnie od związanych z potrzebami lokalnymi spraw i zagadnień, należy we wstępie każdego kursu wskazać na te zadania, jakie w myśl ustawy ustrojowej ma spełnić szkoła powszechna, główne dziedziny i właściwe kierunki oraz zasięg pracy kierownika szkoły zgodnie z interesem społeczeństwa i państwa, podkreślić jego właściwy stosunek do ustawy ustrojowej oraz odpowiedzialność za jakość i wyniki jej wykonania tak, by na tem można oprzeć przepracowanie zagadnień całego kursu.

W szczególności w cyklu I dotyczącym obwodu szkolnego trzeba podkreślić rolę kierownika jako organizatora obwodu szkolnego, odpowiedzialnego za stopień realizacji powszechności nauczania i jego czynne, oparte na znajomości środowiska, ustosunkowanie się do destreżonych i zanalizowanych potrzeb oświatowych zarówno aktualnych, jak i na najbliższe lata; ponadto należy wyjaśnić społeczne znaczenie szkoły dla środowiska i podać różnice charakterystyczne obwodu miejskiego i wiejskiego oraz wynikające stąd dla kierownika szkoły wskazania praktyczne.

Cykl II obejmuje największą ilość zagadnień podstawowych dla pracy kierownika w samej szkole i dlatego winien się oprzeć na syntetycznym ujęciu — bez zbytniego teoretyzowania — najnowszych zdobyczy psychologii dziecka w wieku szkolnym w zastosowaniu do praktyki pedagogicznej.

Odpowiednikiem tego zagadnienia odnośnie do nauczycieli jako odrębnych osobowości psychicznych będzie omówienie typów nauczycieli i wysnucie stąd wskazań praktycznych co do właściwego użycia poszczególnych sił nauczycielskich — zależnie od typu psychicznego, zainteresowań i przygotowania nauczycieli oraz rodzaju powierzonego odcinka pracy szkolnej.

W nawiązaniu do wyników powyższych rozważań należy opracować zagadnienie pracy zbiorowej, podkreślając jako podstawę i warunek dodatnich wyników pracy wytworzenie harmonijnego zespołu, działającego według ułożonego planu i podziału pracy przy wydatnym współdziałaniu kierownika szkoły.

Przy omawianiu spraw wychowawczych należy położyć nacisk na czynne wychowanie obywatelsko-państwowe, które wolne od czczych frazesów winno przenikać każdą dziedzinę pracy szkolnej, zarówno wychowawczej, jak i dydaktycznej. Instytucje i zabiegi wychowawcze, oparte w znacznej mierze na zasadach samowychowania, winny się odznaczać przede wszystkim ciągłością działania oraz jakością i wynikiem pracy, nie zaś ilościowym rozbudowaniem. Podkreślić też należy rolę bibliotek szkolnych i czytelnictwa dzieci oraz należytego zorganizowania tego działu pracy.

Z wychowaniem winno być jak najściślej zespolone nauczanie będące równorzędnym, obok wychowania, składnikiem pracy szkolnej. Wobec zaś konieczności ujmowania przez kierownika szkoły całokształtu tej pracy i zespalania różnych poczynań w jednolite działanie, należy — bez wchodzenia w szczegóły — zanalizować pod kątem widzenia tych potrzeb obowiązujące programy szkolne. Zwracać przytem trzeba uwagę przede wszystkim na ich podstawy i myśli przewodnie oraz omawiać tylko główne cele i zasadnicze metody nauczania poszczególnych przedmiotów.

W związku z organizacją nauczania należy omówić zasady opracowania rozkładów materiału nauczania, rocznych i okresowych rozkładów lekcyj, celowości i konstrukcji konspektywnych i pracowni szkolnych lub centralnych. Nie można przytem pominąć i organizacji prac piśmiennych oraz pracy domowej uczniów.

Jeżeli zajdzie konieczność omówienia organizacji pracy przy oddziałach połączonych, należy to wykonać specjalnie dokładnie by usprawnić ten rodzaj pracy i umniejszyć ilość zła tkwiącego obecnie w tym odcinku pracy szkolnej.

W opracowaniu zagadnień, dotyczących organizacji opieki społecznej nad dziećmi należy uwzględnić akcję dożywiania, dostarczania odzieży i podręczników, umożliwienie przebywania zimą w ogrzanych izbach szkolnych, korzystania w czasie ferij z kolonij i półkolonij i t. d.

Dziedzina ta łączy się ściśle z współpracą kierownika szkoły z opieką domową (konferencje indywidualne, klasowe i zbiorowe, planowy dobór treści programowej, opieki klasowe i opieka szkolna, koła przyjaciół i wychowanków szkoły, koła rodzicielskie, udział w obchodach i uroczystościach), której wynikiem jest oddziaływanie szkoły na dom, biorący żywy udział w życiu szkoły.

Organizacja jednego dnia szkolnego winna ujmować w przykładowem rozwinięciu szczegółowem przekrój dobrze zor-

ganizowanej pracy szkolnej w ciągu jednego racjonalnie skonstruowanego dnia szkolnego przy uwzględnieniu realnych warunków działania szkoły.

Nadzór kierownika będzie skuteczny tylko przy odpowiednim ułożeniu się stosunków między nim a gronem nauczycielskim. Koordynacja, poszanowanie inicjatywy nauczycieli przy wymaganiu obowiązkowości od siebie i innych, ciągła i wnikliwa obserwacja życia szkoły, wytworzenie atmosfery wzajemnego zaufania, szczerego zainteresowania, rzetelnej pracy oraz współodpowiedzialności za działalność szkoły, to najważniejsze, choć nie jedyne środki działania, które winien sobie uświadomić uczestnik kursu.

W zagadnieniu hospitacji należy zwrócić szczególniejszą uwagę na zaznajomienie się z dokumentami klasy lub oddziału (ów), konferencję wstępną z nauczycielem (nauczycielami) oddziału, obserwacje oddziałów w czasie lekcyj, badanie prac piśmiennych, (rysunki, roboty), konferencję pohospitacyjną indywidualną i z Komisją klasową, badanie skutków hospitacji oraz plan i ewidencje przeprowadzonych hospitacji.

Współpraca z Radą Pedagogiczną wymaga w szczególności ułożenia rocznego planu pracy w nawiązaniu do pracy w roku poprzednim, ustalenia terminów i liczby posiedzeń, opracowania ich programu z koniecznym uwzględnieniem ogólniejszych tematów pedagogiczno-dydaktycznych.

Przy omawianiu zagadnienia opieki nad nauczycielem początkującym należy zwrócić uwagę na konieczność stopniowego wprowadzania w całość kształtu i technikę pracy szkolnej i zaznajomienia się z przepisami szkolnymi przy stosowaniu wyrozumiałości i pozostawieniu pewnej swobody w kształtowaniu metod pracy. Wpływać też winien kierownik na możliwe wczesne zgłaszanie się nauczycieli do egzaminu praktycznego. Opieka nad dalszym kształceniem się wszystkich nauczycieli od najmłodszych do kierownika włącznie winna się ujawniać w budzeniu i podtrzymywaniu zainteresowań pedagogiczno-dydaktycznych i naukowych, w radach i wskazaniach metodycznych, w prenumerowaniu czasopism zawodowych, w organizowaniu czytelnictwa, szkolnych bibliotek nauczycielskich oraz specjalnych zespołów samokształceniowych i w dążeniu do tworzenia w szkole ośrodków pedagogicznych lub dydaktycznych.

To ostatnie dążenie prowadzi do współdziałania ze szkołami innych kategorii w tej samej miejscowości oraz w miejscowościach sąsiednich.

W opracowywaniu zagadnień cyklu III należy przerobić szczegółowo w związku z odnośnymi artykułami ustawy ustrojowej

wej przepisy o obowiązku szkolnym, normy i zasady selekcji dzieci nowowstępujących do szkoły i sprawę frekwencji, zwłaszcza w obwodach wiejskich w niektórych okresach roku szkolnego. Specjalnego i odpowiedniego opracowania wymaga problem drugoroczności, będącej klęską dzisiejszego szkolnictwa powszechnego. Projekt organizacji szkoły i sprawozdanie z organizacji szkoły nadaje się do opracowania w formie ćwiczeń uczestników na tle rzeczywistych stosunków własnych obwodów szkolnych.

W cyklu IV przy omawianiu sprawy budynku i inwentarza szkoły należy położyć nacisk na stosunki higieniczne, boisko i estetyczny wygląd budynku i sal szkolnych, zwracając równocześnie uwagę uczestników na konieczność co najmniej równomiernej troskliwości o teren szkolny jak i o teren, użytkowany przez kierowników.

Na szczególną uwagę zasługuje sprawa zaopatrywania szkoły w najniezbędniejsze i najprostsze pomoce naukowe; w związku z tem należy w czasie trwania Kursu urządzić wystawę takich pomocy, by zaznajomić uczestników naocznie z licznymi możliwościami rozwiązywania tego zagadnienia.

Pod koniec kursu mogą uczestnicy swobodnie poruszyć sprawy związane ze stanowiskiem kierownika szkoły a niewzględnione w programie kursu.

Końcowy wreszcie temat winien wskazać w oparciu o przerobiony materiał możliwość i sposób realizacji zadań i prac kierownika przy właściwem ustosunkowaniu się do nich, ich rozplanowaniu i koordynacji.

Forma zajęć na kursie może być rozmaita: wykłady prelegentów, referaty uczestników, dyskusje, ćwiczenia, hospitacje i pokazy — w zależności od tematu, czasu przeznaczanego na jego opracowanie oraz od osoby prelegenta.

Należy jednak dawać przewagę formom dopuszczającym uczestników do współpracy i czynnego udziału w kursie, by, wykorzystując ich wiadomości i doświadczenie, dochodzić wspólnym wysiłkiem do ustalania i zalecania zupełnie wyraźnych wytycznych postępowania. Unikać natomiast należy teoretyzowania, akademickich dyskusyj oraz sztucznie wyreżyserowanych pokazów.

Mając to na uwadze, należy ze szczególną troską dobierać prelegentów, nie tylko teoretycznie przygotowanych do opracowania jakiegoś zagadnienia, ale posiadających gruntowną znajomość szkoły powszechnej, jej zadań i roli, jaką winien spełnić jej kie-

rownik. Niezależnie od tego należy każdy temat omówić szczegółowo z prelegentem. Liczbę prelegentów należy ograniczyć do niezbędnego minimum.

Również i dobór uczestników kursu nie może być przypadkowy. Wobec konieczności organizowania kursów tylko w ograniczonej ilości należy, unikając dezorganizacji pracy szkolnej, wybierać z pośród kierowników szkół takich kandydatów, którzy, mając żywe i głębokie zainteresowanie dla spraw szkolnych, dają gwarancję, że potrafią nietylko z pożytkiem pracować na kursie i zdobyte tam wiadomości i wskazania rozumnie wprowadzić w życie, ale, że staną się ich propagatorami wśród swych kolegów robiąc w kierowanych przez siebie szkołach ośrodki pracy pedagogiczno-dydaktycznej.

Dla osiągnięcia jak najlepszych wyników ważne też jest należyte przygotowanie i obmyślenie nawet w drobnych szczegółach strony organizacyjnej i gospodarczej kursu. Wybór odpowiedniej miejscowości (dogodna komunikacja, łatwość wygodnego pomieszczenia i zdrowego a niedrogiego wyżywienia uczestników), wyznaczenie dobrego kierownika, wyszukanie stosownego, odpowiednio urządzonego lokalu na zajęcia, celowe i trafne zorganizowanie pokazów i hospitacyj, ekonomiczne wyzyskanie czasu przy szczegółowym rozplanowaniu zajęć, oto okoliczności, które obok innych, warunkują powodzenie i skuteczność kursu.

Z całym naciskiem jednak Ministerstwo podkreśla konieczność wytworzenia takiej atmosfery pracy na kursie, by uczestnicy po jego ukończeniu szli do pracy zachęceni i podniesieni a nie przybici i zmęczeni.

Najpóźniej w dwa tygodnie po ukończeniu kursu winien jego kierownik przedłożyć Kuratorjum szczegółowe sprawozdanie z kursu i jego wyników. Sprawozdanie winno uwzględniać następujące dane:

- 1) Przebieg chronologiczny zajęć na kursie z podaniem dni i godzin zajęć, tematów, form pracy (wykład, referat i t. d.) oraz nazwisk prelegentów.

- 2) Spis uczestników kursu z podziałem według stopni organizacyjnych szkół, w których pracują.

- 3) Ocenę krytyczną celowości i przydatności programu kursu według opinii prelegentów i kierownika, wnioski co do potrzeby ewentualnych zmian w programie i sposobu przeprowadzenia kursu.

- 4) Sprawę doboru prelegentów na kursy w świetle zdobytych doświadczeń.

- 5) Różne uwagi i wnioski.

Sprawozdania te dostarczą częściowego materiału do sprawozdań rocznych, jakie Kuratorja będą przedkładać Ministerstwu, opierając się ponadto i na spostrzeżeniach, zebranych w czasie wizytacji tych kursów.

W końcu zwraca Ministerstwo uwagę na konieczność otoczenia szczególną opieką uczestników kursów w celu ułatwienia im racjonalnego wprowadzania w życie wiadomości oraz podtrzymywania chęci dalszego doskonalenia się.

30.

MINISTERSTWO

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

OKÓLNIK NR. 46.

z dnia 5 kwietnia 1933 r. (I Org.-2540/38/33)

o ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej.

Ministerstwo Komunikacji rozporządzeniem z dnia 8 marca 1933 r. w sprawach taryfowych (Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych z dnia 9.III. 1933 r. Nr. 14, poz. 78), zmieniło i uzupełniło obowiązujące przepisy w sprawie ulgowych przejazdów uczniowskich z ważnością *od dnia 1 kwietnia 1933 r.*

Zmiany te i uzupełnienia wyjaśnia szczegółowo okólnik Ministerstwa Komunikacji Nr. HOU-133 z dnia 13 marca 1933 r., w sprawie ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej, jak następuje:

„I. Ulga taryfowa, przewidziana dla pojedynczych przejazdów szkolnych (Rozdz. D-I, cz. II T O B E), przysługująca dotychczas tylko w ściśle określonych wypadkach (punkt 1 a, rozdz. DI), *od dnia 1 kwietnia 1933 r.* w myśl rozporządzenia ogłoszonego w Dz. T. i J. K. z r. 1933 Nr. 14, poz. 78, będzie stosowana przy przejazdach *wychowanców zakładów naukowych* których ulga powyższa dotyczy (Dodatek do Dz. T. i J. K. z r. 1932 Nr. 17, poz. 29), *w ciągu całego roku, w dowolnym czasie, w dowolnych relacjach i dowolną ilość razy bez względu na cel podróży.*

Podstawą do stosowania ulgi służy *zaświadczenie szkolne*, wydane przez odnośną władzę szkolną według zamieszczonego w wyżej powołanym rozporządzeniu taryfowym wzoru.

Zaświadczenie uprawnia właściciela do odbycia w okresie, wskazanym w zaświadczeniu, dowolnej ilości przejazdów za opłatą ulgową w relacjach dowolnych.

Przy wydawaniu biletów ulgowych kasa biletowa stempluje datownikiem na odwrotnej stronie rzeczony zaświadczenie, wpi-

suje na niem numer wydanego biletu i zwraca je okazicielowi jako dowód, uzasadniający ulgę.

W pociągu przy kontroli biletów organa kontrolne powinny jak dotychczas żądać od okaziciela zaświadczenia, dla sprawdzenia tożsamości osoby, *przedstawienia legitymacji szkolnej z fotografią (matrykuła), poświadczonej na dany rok szkolny, przyczem legitymację taką należy uznawać za ważną także w czasie wakacyj letnich, bezpośrednio następujących po okresie danego roku szkolnego.*

Narazie, do czasu zaopatrzenia się zakładów naukowych w zaświadczenia nowego wzoru, nie dłużej jednakże niż do 31 grudnia 1933 r., należy uznawać za ważne do uzyskania zniżki kolejowej również zaświadczenia, wydane na blankietach dotychczasowego wzoru (TOBE, wzór Nr. 1).

W zaświadczeniach tych zamiast stacji wyjazdu i przeznaczenia będą wpisywane w odpowiednich rubrykach słowa: „dowolnie“.

II. Poza tem zostaje przyznane młodzieży szkolnej prawo do korzystania z miesięcznych biletów uczniowskich nie jak dotychczas tylko w ciągu roku szkolnego, lecz także, w zależności od uznania przełożonej władzy szkolnej, *w okresie wakacyj letnich* na podstawie dotychczasowych zaświadczeń, które władza szkolna może wydawać na pierwsze półrocze roku szkolnego i przedłużać je na drugie półrocze tegoż roku szkolnego łącznie z ferjami wakacyjnymi.

III. Ponadto wymagane do uzyskania ulgi, przewidzianej dla zbiorowych wycieczek szkolnych (Rozdz. D-II, cz. II TOBE), dotychczasowe minimum 10 osób zostaje zmniejszone na 8 osób.

IV. Pozostałe wszelkie inne postanowienia dotyczące stosowania ulg taryfowych (przy przejazdach młodzieży szkolnej, zachowują nadal swą moc obowiązującą“.

Powyższe podaję do wiadomości i stosowania.

Przy wydawaniu zaświadczeń na zasadach nowego rozporządzenia należy kierować się następującymi wskazówkami:

1) wydawanie zaświadczeń zgłaszającym się uczniom (słuchaczom) odbywa się zasadniczo tylko w wypadkach, gdy uczeń (słuchacz) wolny jest od zajęć szkolnych.

2) terminy ważności zaświadczeń należy określać na czas trwania odnośnych feryj lub zwolnienia ucznia (słuchacza) od zajęć szkolnych,

3) zaświadczenia według dotychczasowego wzoru są ważne do 31 grudnia 1933 r.; należy tylko wypełniać je według wskazówek, podanych w wyżej przytoczonym okólniku Ministerstwa Komunikacji,

4) zaświadczenia nowego wzoru zostaną wkrótce przygotowane przez Drukarnię Państwową i będą do nabycia w księgarniach, posiadających prawo sprzedaży świadectw i druków szkolnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1932 Nr. 9, poz. 117).

Niniejszy okólnik należy podać do wiadomości dyrekcji i kierownictw szkół podległych.

Podsekretarz Stanu

(—) KAZIMIERZ PIERACKI

31.

MINISTERSTWO

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

Dnia 8 marca 1933 roku Nr. I Org.-2540/33

Zniżka taryfowa dla młodzieży szkolnej przy wycieczkach Wisłą.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości, że zarząd Żeglugi Rzecznej „Vistula“ w Warszawie wprowadza od dnia 15 maja b. r. specjalnie zniżoną taryfę turystyczną, która przewiduje na wszystkich linjach pomiędzy Sandomierzem, Warszawą i Gdańskiem zniżki dla uczącej się młodzieży przy grupowych przejazdach do 60% od taryfy normalnej.

Bliższych informacji udziela Zarząd Warszawa — Sewerynow 3.

O tem należy powiadomić dyrekcje i zarządy podległych szkół.

p. o. Dyrektora Departamentu

(—) K. MAKUCH

32.

MINISTERSTWO

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

Dnia 6 kwietnia 1933 r. I R.-3534/33

w sprawie częściowego wprowadzenia w życie projektu nowych ogólnych przepisów rachunkowo - kasowych.

Ministerstwo Skarbu opracowało projekt nowych ogólnych przepisów rachunkowo-kasowych. Do czasu ostatecznego wydania tych przepisów Ministerstwo Skarbu w miarę postępu prac przygotowawczych wprowadzać będzie nowe przepisy w życie częściowo, poczynając od dnia 1 kwietnia 1933 r.

Rozporządzeniem z dnia 25 marca 1933 r. L.D. III-5113/6/33 do Izb Skarbowych Ministerstwo Skarbu wprowadza w życie z dniem 1 kwietnia 1933 r. niektóre postanowienia, dotyczące rachunkowości kas Urzędów Skarbowych. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości te postanowienia, które wpływają na zmianę rachunkowości urzędów:

1) Kasy Urzędów Skarbowych prowadzą ogólną rachunkowość sum niebudżetowych władz, urzędów i instytucyj państwowych. W związku z tem Izby Skarbowe wydadzą zarządzenie przekazania rachunkowości sum niebudżetowych władz w siedzibie Izb Skarbowych do właściwej Kasy Urzędu Skarbowego. O ileby jednak napotykało to na trudności, to rachunkowość tych sum może zostać narazie w Izbie Skarbowej do czasu wprowadzenia wypłat z kont czekowych i rachunków żyrowych Kas Urzędów Skarbowych.

2) Kasy Urzędów Skarbowych będą prowadzić *jeden rachunek bieżący* zamiast dotychczasowych dwóch (typ A i typ B) w księdze sum niebudżetowych.

3) Kasy Urzędów Skarbowych przyjmują wpłaty zasadniczo na swoje konta czekowe w P. K. O., względnie rachunki żyrowe w Banku Polskim.

4) Wszelkie wypłaty uskuteczniają Kasy Urzędów Skarbowych na podstawie czeków, wystawianych przez właściwe władze (urzędy), asygnujące z rachunków, otwartych w tej Kasie, względnie przełożonej Izbie Skarbowej.

W związku z powyższem Ministerstwo W. R. i O. P. zarządza:

ad 1) aby władze i urzędy z chwilą przeniesienia rachunkowości sum niebudżetowych do Kas Urzędów Skarbowych zastosowały się do wskazań władz skarbowych.

ad 2) aby władze i urzędy dla sum budżetowych i niebudżetowych prowadziły nadal księgi względnie konta oddzielne, w celu zaś uzgadniania z obrotami na rachunku bieżącym w Kasie Urzędu Skarbowego w sprawozdaniach podawały obroty sum budżetowych i niebudżetowych łącznie.

ad 3) i 4) aby władze nie wpłacały do miejscowych Kas Urzędów Skarbowych należności na rachunki otwarte w innych Kasach Urzędów Skarbowych względnie Izbach Skarbowych, lecz uskuteczniały te wpłaty za pośrednictwem P. K. O. wprost na właściwe konto czekowe, oraz aby władze i urzędy, tak znajdujące się w siedzibie Izby Skarbowej jak i poza siedzibą tej

Izby, skutecznie wypląty zamiejscowe za pośrednictwem P. K. C. Wyplata uposażeń nauczycieli szkół powszechnych ma się jednak odbywać w trybie dotychczasowym — przelewy na rachunki bieżące inspektorów szkolnych są nadal aktualne.

p. o. Dyrektora Departamentu

(—) K. MAKUCH

33.

KURATORJUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

OKÓLNIK Nr. 10/33.

z dnia 8 kwietnia 1933 r. (II-7520/33)

W sprawie organizacji roku szkolnego 1933/34 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli.

Zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30.III.1933 r. Nr. II S-3069/33 oznajmiam, że z końcem roku szkolnego 1932/33 zostaną zniesione drugie klasy państwowych gimnazjów i drugie kursy państwowych seminarjów nauczycielskich, zaś od początku roku szkolnego 1933/34 zostaje przekształcona klasa trzecia państwowych gimnazjów na klasę pierwszą czteroletniego gimnazjum według nowego ustroju.

W związku z powyższem zarządzam co następuje:

- 1) W wypadkach, gdy pierwsze klasy gimnazjum według nowego ustroju z początkiem roku szkolnego 1933/34 nie będą mogły pomieścić młodzieży, napływającej w znaczniejszej ilości po ukończeniu sześciu oddziałów szkoły powszechnej, mogą być otwierane równoległe oddziały klas pierwszych, jak również oddziały równoległe klas otwartych gimnazjum według dawnego ustroju, przeznaczone dla absolwentów 7-mio klasowej szkoły powszechnej.
- 2) Młodzież tegorocznej klasy drugiej gimnazjów państwowych i tych prywatnych, które posiadają pełne prawa gimnazjów państwowych, przechodzi do klasy pierwszej gimnazjów według nowego ustroju na zasadzie promocji, uzyskanej do klasy trzeciej gimnazjów według dawnego ustroju. Inna młodzież, wstępująca do klasy pierwszej czteroletniego gimnazjum będzie przyjmowana na podstawie egzaminu wstępnego, który się odbędzie *przed ferjami letnimi* (po 15 czerwca b. r.). Do egzaminu należy dopuścić zgłaszających się kandydatów, którzy ukończyli lat 12, a nie przekroczyli lat 16.

Wśród kandydatów do egzaminu należy rozróżnić dwie grupy:

- a) takich, którzy się wykażą świadectwem ukończenia sześciu oddziałów szkoły powszechnej, względnie świadectwem ukończenia klasy drugiej prywatnego gimnazjum o niepełnych prawach szkół państwowych;
- b) takich, którzy świadectw tych nie przedłożą.

Egzamin dla kandydatów z grupy pierwszej odbędzie się z języka polskiego, przyrody oraz arytmetyki z geometrią. Przy egzaminie z języka polskiego należy sprawdzić przygotowanie kandydata z historii, przy przyrodzie z geografji. Zakres wymagań egzaminacyjnych stanowi program sześciu oddziałów 7-mio klasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie pierwszej i drugiej klasy gimnazjum według dawnego ustroju. Kandydaci, którzy ukończyli sześć oddziałów publicznych szkół powszechnych 3-ch, 4-ch i 5 cio klasowych, zdają nadto egzamin uzupełniający z języka obcego nowożytnego.

Kandydaci z grupy drugiej zdają pełny egzamin ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu sześciu oddziałów 7-mio klasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie w zakresie programu klasy pierwszej i drugiej gimnazjum dawnego ustroju, — zależnie od deklaracji kandydatów, — z wyjątkiem rysunku, pracy ręcznej, śpiewu i ćwiczeń cielesnych.

Egzamin winien polegać na sprawdzeniu ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania naukowego kandydata. Wynik słabszy z *jednego przedmiotu* nie będzie stanowił przeszkody w przyjęciu, *jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienie i wyniki dobre w innych przedmiotach.*

Jeżeli egzamin zdało więcej kandydatów niż jest miejsc wolnych w klasie, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać lepiej przygotowanym i bardziej zdolnym. Kandydat, który zdał egzamin do klasy pierwszej i nie został przyjęty do danego gimnazjum z powodu braku miejsc w czerwcu r.b., może być przyjęty najdalej do 15 października 1933 r. bez ponownego składania egzaminu do klasy pierwszej tego samego lub innego gimnazjum na podstawie zaświadczenia o złożeniu z pomyślnym wynikiem egzaminu wstępnego.

W zaświadczeniu należy wymienić stopnie z poszczególnych przedmiotów egzaminu i w zakończeniu umieścić uwagę: „Zaświadczenie niniejsze nie jest równoznaczne ze świadectwem ukończenia szóstego oddziału publicznej szkoły powszechnej względnie drugiej klasy gimnazjum ośmioletniego“. Zaświadczenia takie obowiązana jest dyrekcja wydawać na życzenie kandydata.

Egzaminy wstępne do klasy czwartej gimnazjum według dawnego ustroju odbędą się na zasadach dotychczasowych.

3) W klasie pierwszej czteroletniego gimnazjum obowiązować będzie nowy program nauczania i odpowiednie do niego podręczniki szkolne.

Zarówno program, jak i podręczniki będą ogłoszone osobnym rozporządzeniem.

Plan godzin w klasie pierwszej wszystkich gimnazjów z polskim językiem nauczania prócz dotychczasowych gimnazjów klasycznych dawnego typu będzie w roku szkolnym 1933/34 następujący:

<i>Przedmiot</i>	<i>Półrocze I</i>	<i>Półrocze II</i>
religja	2	2
język polski	6	3
łaciński	0	5
obcy nowożytny	6	4
historja	3	3
geografja	3	3
przyroda	3	3
matematyka	3	3
zajęcia praktyczne	2	2
ćwiczenia cieleśne	2	2
Ogółem godzin	30	30

W gimnazjach klasycznych dawnego typu również od początku roku szkolnego 1933/34 klasa trzecia przekształci się na klasę pierwszą według ustroju nowego. W szkołach tych obowiązywać będzie w klasie pierwszej w roku szkolnym 1933/34 następujący plan godzin:

<i>Przedmiot</i>	<i>Półrocze I</i>	<i>Półrocze II</i>
religja	2	2
język polski	5	5
łaciński	2	2
obcy	5	5
historja	3	3
geografja	3	3
przyroda	3	3
matematyka	3	3
zajęcia praktyczne	2	2
ćwiczenia cieleśne	2	2
Ogółem godzin	30	30

Gimnazja z ruskim i białoruskim językiem nauczania będą miały w klasie pierwszej w roku szkolnym 1933/34 następujący plan godzin:

Przedmiot	Półrocze I	Półrocze II
religja	2	2
język polski	5	3
ruski (białoruski)	5	3
łaciński	0	5
obcy nowożytny	3	3
historja	3	3
geografja	3	3
przyroda	3	2
matematyka	3	3
zajęcia praktyczne	2	2
ćwiczenia cielesne	2	2
Ogółem godzin	31	31

Nadto we wszystkich gimnazjach prowadzone będą w klasie pierwszej obowiązkowe popołudniowe gry i zabawy w ilości 2 godzin tygodniowo dla ucznia, a może być prowadzona po 3 godziny tygodniowo nadobowiązkowa nauka rysunku i śpiewu (muzyki).

4. W klasach pierwszych czteroletniego gimnazjum, ewentualnie w otwieranych oddziałach równoległych tych klas, będzie w zasadzie wszędzie obowiązywała nauka j. łacińskiego. Klasy bez nauki języka łacińskiego mogą być tworzone tylko w tych miejscowościach, w których będzie istniała klasa pierwsza nowego gimnazjum z łaciną, o ile zajdzie tego jakaś specjalna i uzasadniona potrzeba i o ile Ministerstwo W.R. i O.P. wyrazi na to zgodę w każdym poszczególnym wypadku.

5. Zwalniające się wskutek likwidacji klas drugich w gimnazjach względnie kursów drugich w seminarjach, lokale szkolne, o ile nie będą niezbędne dla tych zakładów, należy tam, gdzie zajdzie tego potrzeba, przeznaczyć na okres przejściowy na cele szkolnictwa powszechnego. Oddziałom szkoły powszechnej należy w tych wypadkach umożliwiać korzystanie również z pomocy naukowych i pracowni gimnazjum lub seminarjum.

6. Wolne miejsca w państwowych internatach seminarjalnych należy wszędzie tam, gdzie na to warunki pozwolą, udostępnić przede wszystkim młodzieży, pochodzącej ze wsi, a uczęszczającej do gimnazjów państwowych. O przyjęciu do internatu decyduje Dyrektor seminarjum, do którego należy wnieść podanie, zaopatrzone opinią dyrekcji gimnazjum. Opiekę wychowawczą i nadzór będzie spełniał dyrektor seminarjum w porozumieniu i przy pomocy dyrektorów gimnazjów, których uczniowie przyjęci zostali do internatu.

SZKOŁY PRYWATNE.

1. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, które pragną uzyskać, względnie utrzymać posiadane prawa szkół państwowych, nie mogą prowadzić od roku szkolnego 1933/34 klas pierwszych gimnazjów według dawnego ustroju. Natomiast klasy drugie według tegoż ustroju w roku tym istnieć mogą. Dzieci, uczęszczające do klasy drugiej gimnazjum prywatnego według dawnego ustroju, należy uważać w roku szkolnym 1933/34 za spełniające obowiązek szkolny.

2. Właściciele gimnazjów prywatnych mogą w przyszłym roku szkolnym uruchomić oddziały wyższe (ew. bez siódmego) szkoły powszechnej, lecz tylko w tym wypadku, jeżeli równocześnie uruchomią oddział pierwszy, zatem zapoczątkują w ten sposób rozwojową szkołę powszechną. Szkoła ta powinna mieć osobne kierownictwo, któreby dawało rękojmię należytego zrozumienia pracy w szkole powszechnej i podlegać będzie nadzorowi inspektora szkolnego.

3. Prywatne seminarja nauczycielskie, które w roku szkolnym 1933/34 zachowają kursy drugie, winny się liczyć z tem, że kursy te, nie uzyskają praw szkół państwowych.

4. Przypominam, że uczniowie seminarjów prywatnych, którzy wstąpili na kurs pierwszy później, niż w roku szkolnym 1931/32, nie będą dopuszczeni do składania egzaminów dla eksternów (Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. punkt a § 2.).

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) M. B. GODECKI

34.

KURATORJUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

OKÓLNIK NR. 9.

z dnia 7 kwietnia 1933 r. (I-7524/33)

w sprawie organizacji roku szkolnego 1933/34 w szkolnictwie nowszehnem.

Powołując się na okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 13 lipca 1932 r. Nr. II-P-5806/32 (Dz. Urz. Min. Nr. 5/32, poz. 56) oraz na okólniki Kuratorjum z dnia 13/IV.1931 r. Nr. I-5483/31, z dnia 19/VI.1931 r. Nr. I-8934-31 i z dnia 14.VII.1931 r. Nr. I-10501/31, przypominam, że normy podane w tych okól-

nikach, a przede wszystkim w okólniku z dnia 12 lipca 1932 roku Nr. II P-5806/32, są nadal aktualne i obowiązujące przy opracowywaniu projektu organizacji publicznych szkół powszechnych, jak wogóle organizacji pracy w szkołach powszechnych na rok 1933/34.

Jak w latach ubiegłych tak i obecnie wysuwa się na czoło zagadnień organizacyjnych sprawa jak najpełniejszej realizacji powszechnego nauczania i konieczność wyłączenia wszystkich sił, aby w roku szkolnym 1933/34 znalazł się w szkołach powszechnych możliwie największy procent dzieci w wieku obowiązku szkolnego. Wobec faktu znacznej liczebności wchodzącego obecnie w okres obowiązku szkolnego rocznika 1926 przy pewnych pozostałościach jeszcze dzieci roczników dawniejszych, które należy objąć nauką szkolną, oraz wobec konieczności ograniczenia się do ilości etatów i godzin nadliczbowych, przyznanych na bieżący rok szkolny (1932/33), osiągnięcie powyższego celu będzie możliwe tylko przy jak najekonomiczniejszym użyciu sił nauczycielskich oraz przy ich możliwie równomiernym rozmieszczeniu i obciążeniu, jako też przy jak najracjonalniejszym zorganizowaniu pracy szkolnej.

W związku z tem należy dołożyć usilnych starań, by przesłane przez Ministerstwo przed pierwszym kwietnia b. r. wprost P.P. Inspektorom Szkolnym projekty organizacji szkół zostały przez kierownictwa szkół i P.P. Inspektorów jak najskrupulatniej przepracowane i wypełnione jako podstawowy jednolity materiał, pozwalający na należyte przygotowanie organizacji przyszedłego roku szkolnego.

Wobec tego, że projekty organizacji szkół będą obecnie już po raz drugi opracowane, spodziewam się, iż zdobyte przy pierwszym ich wypełnianiu doświadczenie, przeszkolenie znacznej ilości kierowników szkół na kursach zeszłego i tegorocznego oraz uwagi, udzielone P.P. Inspektorom na listopadowym zjeździe w Brześciu n.B., wpłyną wybitnie na podniesienie jakości i dokładności tej pracy organizacyjnej.

Przy przygotowywaniu projektów organizacji szkół należy pamiętać o tem, że zasady ogólne, zawarte w zarządzeniu Ministerstwa z dnia 19 marca 1931 r. Nr. II-6291/31, podanem do wiadomości Panom Inspektorom na Polesiu pismem Kuratorjum z dnia 22 marca 1931 r. Nr. I-4507/31 oraz zawarte w zarządzeniach Kuratorjum, przytoczonych na wstępie niniejszego pisma, pozostają w mocy niezależnie od podanych w załączonym okólniku Nr. 39 planów normalnych.

Redukcje oszczędnościowe dokonywane w razie potrzeby zgodnie z temi właśnie zasadami ogólnymi i z zastosowaniem

właściwej celowości winny się opierać na wspomnianych planach normalnych, przyczem szczególnie unikać należy zmniejszania ilości godzin nauki w oddziałach, w których zostaną wprowadzone w r. 1933/34 nowe programy nauczania .

Co do kolejności przyjmowania dzieci do pierwszych oddziałów publicznych szkół powszechnych — poza pozostającymi w nich drugorocznymi—należy przestrzegać następujących norm:

- a) przedewszystkiem przyjmuje się dzieci roczników starszych (1925 i 1924), które nie znalazły miejsca w szkołach w bieżącym roku szkolnym lub uzyskały na ten rok odroczenie;
- b) dzieci rocznika 1926.

Należy zwrócić uwagę na konieczność pomieszczenia tych dzieci, które zgłoszą się do szkoły powszechnej ze szkół średnich ogólnokształcących zarówno państwowych jak prywatnych na skutek zwinienia niższych klas gimnazjalnych.

Zwrócić też należy uwagę na ścisłe przestrzeganie przepisów § 6 rozporządzenia z dnia 3 maja 1932 r. (Dz. U. P. Nr. 51, poz. 485), dotyczących przyjmowania do publicznych szkół powszechnych dzieci, które jeszcze nie weszły w wiek obowiązku szkolnego. Podobnie należy bacznie na wykonanie postanowień art. 6 ust. 1 ustawy ustrojowej z dnia 11 marca 1932 r. z ograniczeniem, zawartem w § 3 wspomnianego rozporządzenia z 30 maja 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 485) w sprawie stosowania siedmioletniego obowiązku szkolnego.

Na podstawie przygotowanych w myśl powyższych zasad projektów organizacyjnych — po ewentualnem ich skorygowaniu w związku z wynikami wpisów — należy przystąpić do spraw organizacji personalnej szkół.

Pamiętać należy, że do normalnych i corocznie się powtarzających okoliczności, wpływających na zmiany personalne, przybędzie jeszcze obecnie, podobnie zresztą jak przy organizacji roku bieżącego — fakt zwinienia drugich klas gimnazjów oraz drugich kursów seminarjów nauczycielskich i połączone z tem przydzielenie do szkół powszechnych pewnej ilości zbędnych w szkołach średnich nauczycieli, których należy użyć przede wszystkim w wyższych oddziałach szkół powszechnych. Drugi fakt, w bieżącym roku po raz pierwszy się zjawiający, to wprowadzenie w szkołach powszechnych, zgodnie z okólnikiem z dnia 7 marca b. r. Nr. II-680/33, bezpłatnych praktykantów, którzy, wdrażając się w odpowiednich warunkach do pracy szkolnej, przyczynią się częściowo do zmniejszenia skutków braku wystarczającej ilości etatów nauczycielskich.

Ponieważ z obu tych źródeł pochodzące siły nauczycielskie wymagają uwzględnienia odpowiednich warunków ich zatrudnienia, wyznaczonych specjalnem przygotowaniem jednych a troską o dostarczenie właściwych warunków praktyki drugim, należy sprawę ich zatrudnienia w r. szk. 1933/34 traktować łącznie z całym kompleksem spraw ruchu służbowego i organizacji personalnej szkół. Oczywiście, że troska o należytą organizację pracy wychowawczej i dydaktycznej o odpowiednie wyzyskanie przygotowania nauczycieli oraz o możliwie równomierne ich obciążenie ilością dzieci i zajęć — winna być jednym z głównych motywów działania — przyczem na szczególną uwagę zasługuje przeciążenie w szkołach najwyżej i najniżej zorganizowanych (7-o, 1-o i 2-klasówki).

Ta troska zarówno o szkołę jak i nauczyciela nie powinna pozwolić na powierzenie stanowiska nauczyciela(lki) szkoły 1-klasowej świeżo mianowanemu kandydatowi. Dopuszczalne jest to wyjątkowo tylko wtedy, gdy żadną miarą nie da się takich stanowisk obsadzić siłami więcej doświadczonemi.

Sprawę tę polecam szczególnej pamięci P.P. Inspektorów.

Należy też zwrócić uwagę na konieczność dalszej likwidacji punktów bezszkolnych zwłaszcza tam, gdzie to ze względów państwowych jest szczególnie pożądane.

Rozważyć też należy ponownie bardzo gruntownie wszelkie przypadki, w których udziela się zniżek godzin lub zezwala na podział oddziału na grupy laboratoryjne, co w razie, gdyby miało spowodować potrzebę dodania etatu lub godzin nadliczbowych jest niedopuszczalne.

Wyzyskiwanie środków, zmierzających do jak najekonomiczniejszego użycia sił nauczycielskich, nie byłoby zupełne, gdyby nie podtrzymano dotychczasowego tak bardzo skutecznego dążenia do normalnego wymiaru sal szkolnych.

Ta tak ważna dla szkolnictwa powszechnego akcja znajduje silne poparcie w obecnych stosunkach gospodarczych, które bądź usunęły niedawny jeszcze niemal zupełny brak odpowiednich lokali, bądź skłaniają właścicieli budynków do przeróbek budowlanych (usurwanie ściany). Wyzyskanie tych sprzyjających okoliczności winno — przy troskliwych zabiegach P.P. Inspektorów i kierowników szkół — doprowadzić do zupełnego zniknięcia izb szkolnych poniżej 30 m. kw., a tam, gdzie to będzie możliwe poniżej 40 m. kw. powierzchni podłogi, o co należy jak najusilniej się starać, szczególnie w upośledzonej pod tym względem wschodniej i południowej części Okręgu. W związku z wspomnianem już zwinięciem drugich klas państwowych gimnazjów i drugich kursów państwowych seminarjów nauczyciel-

skich będą mogły niektóre szkoły powszechne uzyskać dla swoich celów na rok szkolny 1933/34 pozostałe po nich sale szkolne.

Dołączając odpis okólnika Nr. 9 Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 30 marca 1933 r. w sprawie organizacji roku szkolnego 1933/34 oraz wzory formularzy dla powiatowych zestawień danych liczbowych z projektów organizacji publicznych szkół powszechnych w r. szk. 1933/34, polecam przedłożyć mi należyście sporządzone zestawienia powiatowe *w nieprzekraczalnym terminie* do dnia 15 maja b. r.

Przypominam konieczność dołączania do powiatowych zestawień *szczegółowych i wyczerpujących* wyjaśnień i uzasadnień odnośnie liczby dzieci, nowych szkół, nowych izb szkolnych, etatów, godzin nadliczbowych i t. p.

Kuratorjum zaznacza, że każda pozycja zestawienia, budząca najmniejsze wątpliwości, winna być w sprawozdaniach P.P. Inspektorów należyście oświetlona.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) M. B. GODECKI

35.

KURATORJUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

Dnia 14 kwietnia 1933 r. Nr. I-7874/33.

Kursy wakacyjne programowo-ustrojowe.

W związku z wprowadzeniem w życie postanowień ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. .U. Rz. P. Nr. 38, poz. 389) zarządziło Ministerstwo pismem z dnia 10 kwietnia 1933 r. Nr. II. P-2855/33 zorganizowanie w okresie nadchodzących feryj wakacyjnych dwutygodniowych kursów programowo-ustrojowych, mających na celu zapoznanie nauczycielstwa szkół powszechnych z ustrojem, organizacją wewnętrzną szkoły oraz nowymi programami ze szczególnem uwzględnieniem I, II i V oddziału.

Do należytego zorganizowania i wykorzystania tych kursów Ministerstwo przywiązuje wielką wagę, gdyż od odpowiedniego przygotowania nauczycielstwa i właściwego zrozumienia zasad i konstrukcji nowych programów zależeć będą wyniki pracy w szkole.

Z tego też powodu Ministerstwo i Kuratorjum poleca *szczególniejszej uwadze* P.P. Inspektorów Szkolnych sprawę zapewnienia tym kursom należytej frekwencji. Ponieważ prelimi-

nowane kursy obejmą tylko część czynnego nauczycielstwa, niezbędne będzie staranie P.P. Inspektorów, by na kursy te zgłosili się wybitniejsi w powiecie nauczyciele, przede wszystkim kierownicy szkół, którzy przy dobrych wynikach pracy w szkole

- 1) biorą czynny i skuteczny udział w konferencjach rejonowych lub w innych formach pracy w zakresie dokształcania, względnie samokształcenia się nauczycielstwa;
- 2) cieszą się autorytetem w sprawach pedagogiczno-dydaktycznych;
- 3) dają poniekąd gwarancję, iż będą pracować w wytkniętym na kursie kierunku i odpowiednio wpłyną na dane środowisko nauczycielskie.

O ileby tacy nauczyciele i kierownicy szkół nie zgłaszali się na kurs w pożądanej liczbie z własnej inicjatywy, należy zachęcić ich indywidualnie, podkreślając ważność przesłuchania kursu dla zorganizowania dalszej pracy w klasie, szkole i rejonie konferencyjnym.

Zadaniem P.P. Inspektorów będzie zwrócić uwagę na równomierne, o ile możliwości, rozmieszczenie kandydatów w terenie, aby przygotowani na kursie słuchacze mogli pod kierunkiem P.P. Inspektorów pomóc w realizacji programów temu nauczycielstwu, które nie weźmie udziału w kursie. W tym celu winni P.P. Inspektorzy odpowiednio podzielić powiat i oznaczyć punkty, wiążąc je z osobami, które chcieliby Panowie widzieć na kursie w związku z wymienioną, pomocniczą ich pracą instrukcyjną w następnym roku szkolnym. Pożądane jest również, by idący na kurs mieli możliwość korzystania ze zdobytych wiadomości w ciągu najbliższego roku szkolnego przez nauczanie w tych oddziałach, w których nowe programy będą wprowadzone.

Należy przytem dążyć, by w miarę możliwości, każda szkoła, wyżej zorganizowana aż do trzyklasowych włącznie, miała w przyszłym roku szkolnym w swem gronie nauczyciela, który uczestniczył w kursie.

Organizacja tych kursów polegać będzie na tem, iż w każdym poszczególnym punkcie odbędą się kolejno 2-tygodniowe kursy (liczbę słuchaczy ustala się na 60 osób na kursie) przy tych samych prelegentach.

Ustala się następujące terminy kursów:

- I. od 19 czerwca do 1 lipca włącznie
- II. “ 3 lipca do 15 lipca “

Ze względu na konieczność całkowitego wyzyskania kursów dla nauczycielstwa Okręgu Szkolnego Brzeskiego, Kuratorjum uważa za konieczne:

a) ograniczenie dowolności zapisów nauczycielstwa z Okręgu Brzeskiego do granic tylko Okręgu Brzeskiego;

b) a w szczególności:

- 1) dla nauczycielstwa powiatów białostockiego i sokólskiego organizuje się kursy w obydwu wymienionych wyżej terminach w Białymstoku;
- 2) dla nauczycielstwa powiatów bielskiego i wysokomażowieckiego w Bielsku - Podlaskim.
- 3) dla nauczycielstwa powiatów brzeskiego i koszyrskiego — w Brześciu n.B.;
- 4) “ “ “ łomżyńskiego i szczuczynskiego — w Łomży;
- 5) “ “ “ łuninieckiego i stolińskiego — w Łunińcu;
- 6) “ “ “ ostrołęckiego i ostrowskiego — w Ostrołęce;
- 7) “ “ “ pińskiego i drohickiego — w Pińsku;
- 8) “ “ “ prużańskiego, kobryńskiego i kosowskiego — w Prużanie.

O ile P.P. Inspektorzy mają w swych powiatach miejscowości zdrowe, krajobrazowo piękne, z rzeką lub jeziorem i nadające się do umieszczenia w nich kursów także ze względu na możliwość zorganizowania internatu i wspólnej kuchni dla kursistów i prelegentów, jak i ze względu na dogodną komunikację, zechcą niezwłocznie (odwrotną pocztą) zgłosić wnioski w sprawie ewentualnej zmiany wyznaczonych punktów kursowych.

Każdy z wymienionych kursów winien przeszkolić po 120 nauczycieli (60 w terminie I + 60 w terminie II).

Jako konieczne minimum, które bezwzględnie należy w roku bieżącym przeszkolić, ustanawia Kuratorjum:

a)	dla powiatu białostockiego	78	nauczycieli	(39 + 39)
b)	“ “ bielskiego	74	“	37 + 37
c)	“ “ brzeskiego	86	“	43 + 43
d)	“ “ drohickiego	34	“	17 + 17
e)	“ “ kobryńskiego	46	“	23 + 23
f)	“ “ kosowskiego	30	“	15 + 15
g)	“ “ koszyrskiego	34	“	17 + 17
h)	“ “ łomżyńskiego	86	“	43 + 43
i)	“ “ łuninieckiego	60	“	30 + 30
j)	“ “ ostrołęckiego	66	“	33 + 33
k)	“ “ ostrowskiego	54	“	27 + 27
l)	“ “ pińskiego	86	“	43 + 43
ł)	“ “ prużańskiego	44	“	22 + 22

m)	dla powiatu sokólskiego	42	nauczycieli	21 + 21
n)	“ “ stolińskiego	60	“	30 + 30
o)	“ “ szczuczynskiego	34	“	17 + 17
p)	“ “ wysokomazowieckiego	46	“	23 + 23

Dla uniknięcia nieporozumień każdy z P.P. Inspektorów podda przeszkoleniu połowę wyznaczonego mu kontyngentu nauczycieli w terminie I, drugą zaś połowę w terminie II.

P.P. Inspektorzy mogą dopuszczać kandydatów do uczestnictwa w kursie w innych powiatach (*w granicach Okręgu Szkolnego*), jednak tylko w drodze wymiany, by nie wprowadzać zamieszania w organizacji kursów.

Nie może to się odbywać bez wiedzy Inspektorów, pełniących funkcje kierowników kursów.

PRZYGOTOWANIE KURSU.

Organizacją kursu zajmie się p. Inspektor Szkolny w tej miejscowości, w której wyznaczono siedzibę kursu jako kierownik organizacyjny. Kierownik organizacyjny, mając nadzór ogólny nad kursem, będzie odpowiedzialny za całość pracy. W planie kursów nie przewiduje się oddzielnego kierownika pedagogicznego, a to ze względu na odmienne nieco metody pracy, jakie będą zastosowane na tych właśnie kursach. Przed rozpoczęciem kursu należy zwrócić uwagę na staranne przygotowanie internatu, wspólnej kuchni, świetlicy, czytelni, pracowni dla kursistów oraz pomieszczenia dla prelegentów.

Na kursach tych *nie przewiduje się* nadprogramowych wykładów ani osobnej funkcji instruktora wychowania fizycznego. Natomiast obowiązkiem kierownictwa kursu będzie zorganizowanie dla słuchaczy gier i ćwiczeń fizycznych na boiskach, wspólnych spacerów i t. d.

UCZESTNICY.

Zapisy słuchaczy na kursy programowo-ustrojowe odbywać się będą na podstawie zgłoszenia, przesłanego w drodze służbowej przełożonemu Inspektorowi Szkolnemu do *data 1 czerwca b. r.*

Zgłoszenie winno być napisane wyraźnie na kartce ($\frac{1}{4}$ arkusza; po jednej stronie papieru i winno zawierać następujące dane: Zgłoszenie na kurs programowo-ustrojowy w terminie, w, następnie nazwisko i imię zgłaszającego się, jego stanowisko służbowe i dokładny adres. Do zgłoszenia należy dołączyć znaczki pocztowe wartości 60 gr. na koszt korespondencji. Karty wpisowe (drukowane w Drukarni Pań-

stwowej) są zbyt wysokie przy zapisie na omawiane kursy. Nauczycielstwo, zapisujące się na te kursy, opłaca wpisowe w wysokości 10 (dziesięciu) zł. za kurs dwutygodniowy.

Inspektor Szkolny przydzielonego powiatu przesyła Inspektorowi organizującemu kurs wybrane ze zgłoszeń karty i wpisowe z zachowaniem ściśle wyznaczonej liczby; w razie usunięcia się kogoś z kandydatów, Inspektor winien, dysponując większą liczbą zgłoszeń, umożliwić innemu nauczycielowi ze swego powiatu przesłuchanie kursu.

Ponieważ może się zdarzyć, że na jeden z oznaczonych terminów zgłosi się większość słuchaczy, winien Inspektor wcześniej powiadomić zainteresowanych, który termin im przydzielono. Pożądane jest tutaj pewnego rodzaju uprzednie porozumienie, by nie było zamieszania i niezadowolonia.

P.P. Inspektorzy zechcą niezwłocznie podać do wiadomości nauczycielstwa treść niniejszego okólnika i poczynić wszelkie starania, by wyznaczony na każdy powiat kontyngent nauczycieli został przeszkolony.

Dalsze instrukcje dla kierowników kursów i prelegentów oraz prawdopodobnie szczegółowy program tych kursów zostaną zakomunikowane P.P. Inspektorom oddzielnem pismem.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) M. B. GODECKI

36.

KURATORJUM

Okręgu Szkolnego Brzeskiego

Dnia 4 kwietnia 1933 r. Nr. O-4930/33.

W sprawie rozpowszechniania gazety ściennej „Nowiny“

Zacząła wychodzić w Warszawie bezpłatna gazeta ściennea „Nowiny“, przeznaczona dla najszerszych mas ludności wsi i miasteczek. „Nowiny“, wydawane raz na tydzień, będą podawały w formie krótkiej i jasnej wiadomości z kraju i zagranicy, będą omawiały najważniejsze sprawy państwowe, gospodarcze i społeczne, prace Rządu i Sejmu, ustawy i rozporządzenia władz. Osobny dział poświęcony będzie potrzebom rolników i oświacie.

Gazeta ściennea „Nowiny“ będzie dużej wagi pomocą w pracy oświatowej i społecznej nauczycielstwa, przyczynić się ma do rozpowszechniania czytelnictwa i podnoszenia uświadczenia państwowego ludności wsi i miast. Pismo to, wyzyskane w sposób właściwy w pracy oświatowej, może stać się nowym i skutecznym środkiem pracy w zakresie wychowania państwowego.

„Nowiny“ będą rozsyłane bezpłatnie do kół i oddziałów organizacji społecznych, w pierwszym rzędzie do nauczycielstwa szkół powszechnych.

Zechcą P.P. Inspektorzy zalecić nauczycielstwu, aby zajęło się umieszczeniem tej gazety w najodpowiedniejszych i łatwych dostępnych miejscach jak szkoła, urząd gminny, plac targowy i t. p., oraz aby zwracało ludności uwagę na „Nowiny“ i zachęcało do czytania.

Pouczyć należy nauczycielstwo, że rozpowszechnianie i zachętę do czytania „Nowin“ traktować należy jako dobrze zrozumianą obywatelską pracę społeczną nauczyciela, mającą na widoku podniesienie wśród szerokiej mas czytelnictwa i uświadomienia co do najżywotniejszych zagadnień życia państwowego.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) M. B. GODECKI

37.

KURATORJUM Okręgu Szkolnego Brzeskiego

Dnia 5 kwietnia 1933 r. Nr. O-5839/33.

X Tydzień Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

Wzorem lat ubiegłych Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej organizuje w roku bieżącym „X Tydzień L.O.P.P.“ w dniach od 14-go do 21 maja włącznie.

Z tegorocznym obchodem „Tygodnia“ zbiega się Jubileusz X-lecia istnienia Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej. W związku z tem „X Tydzień L.O.P.P.“ urządzony będzie na większą skalę, szczególnie pod względem imprez lotniczo-gazowych, celem wykazania społeczeństwu wyników prac L.O.P.P. w dziedzinie przygotowania ludności cywilnej do obrony przeciwlotniczo-gazowej i zachęcenia jej do dalszej akcji L.O.P.P.

W uwzględnieniu wybitnego znaczenia działalności „Ligi“ w zakresie rozwoju krajowego lotnictwa i propagandy obrony przeciwgazowej, zalecam P.P. Inspektorom, Dyrekcjom szkół i ogółowi nauczycielstwa wzięcie udziału wespół z młodzieżą w akcji „Tygodnia“ oraz wykorzystanie jej w zakresie obywatelsko-wychowawczym na terenie szkół z zastrzeżeniem, by działało się to jednak w miarę możliwości bez uszczerbku dla normalnego toku zajęć szkolnych

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) M. B. GODECKI

38.

KURATORJUM**Okregu Szkolnego Brzeskiego.**

Dnia 5 kwietnia 1933 r. Nr. O-6085/33.

Ufundowanie samolotu dla lotniczki na Challenge 1934.

Celem uczczenia pamięci por. Żwirki i inż. Wigury, — których zwycięstwo w zeszłorocznych zawodach przysądziło Polsce zaszczytną funkcję kierownictwa, przypadającego na rok 1934 Challenge'u w Warszawie, — Komitef Kobiety Budowy Samolotu pod honorowem przewodnictwem p. Marszałkowej Aleksandry Piłsudskiej zamierza ufundować samolot dla lotniczki na Challenge 1934.

Dla przeprowadzenia przedsięwzięcia Komitet przystępuje do zorganizowania zbiórki pieniężnej, za pośrednictwem specjalnie wydrukowanych książeczek markowych i broszurek, między innymi i przy pomocy młodzieży szkół żeńskich.

Mając na uwadze doniosłe znaczenie rzeczonyj akcji dla rozbudzenia ducha pogotowia obrony narodowej wśród szeregów kobiecych, a zwłaszcza wśród jak najszerzszych warstw młodzieży żeńskiej, — zechcą Dyrekcje zachęcić młodzież do wzięcia czynnego udziału w zbiórce i propagandzie akcji także i poza szkołą. Książeczek i broszurek, zapomocą których będzie się odbywać zbiórka, dostarczy szkołom wspomniany wyżej Komitet (Warszawa, Wierzbowa 9).

p. o. Kuratora Okregu Szkolnego
(—) M. B. GODECKI

39.

KURATORJUM**Okregu Szkolnego Brzeskiego**

Dnia 21 kwietnia 1933 r. Nr. O-8361/33

„Lot Polski“.

Liga Obrony powietrznej i Przeciwwgazowej celem informowania społeczeństwa i Kół L.O.P.P. o sprawach, związanych z organizacją i postępowaniem prac w dziedzinie lotnictwa i obrony przeciwwgazowej wydaje miesięcznik „LOT POLSKI“, który poza artykułami i wiadomościami z tej dziedziny zamieszcza również artykuły, oświetlające rolę szkoły, jaką ta winna zająć w pracy nad urzeczywistnieniem zadań L.O.P.P., podające zarazem metodę nauczania zasad obrony przeciwlotniczo-gazowej w szkole.

Mając powyższe na względzie, zalecam P.P. Inspektorom (Dyrekcjom szkół) poparcie tego czasopisma przez zaprenumerowanie go w miarę możliwości dla bibliotek szkolnych i zainteresowanych.

sowanie niem nauczycielstwa i młodzieży szkolnej, przyczem ostatek należy zwrócić uwagę na bezpłatny dodatek miesięczny do „Lotu Polskiego“ p. t. „Lot“, przeznaczony specjalnie dla młodzieży szkolnej.

Zamówienia na prenumeratę „Lotu Polskiego“ należy przysłać do Kuratorjum do 15 maja 1933 r., zaś należność wpłacać na konto P. K. O. Nr. 7860 Red. i Adm. „Lotu Polskiego“ — Prenumeratorzy, którzy w tym terminie wpłacą roczną prenumeratę (10 zł.), otrzymają specjalny jubileuszowy numer „Lotu Polskiego“, zawierający autografy Wysokiego Protektora L.O.P. P. Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pierwszego Marszałka Polski J. Piłsudskiego. Numer ten zawierać będzie około 100 stron.

Za Kuratora

(—) *J. LUBOJACKI*

p. o. Naczelnika Wydziału

K o m u n i k a t.

Komisja egzaminów państwowych w Wilnie na nauczycieli szkół średnich podaje do wiadomości, że egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich (nowgo typu) w okresie egzaminacyjnym wiosennym b. r. rozpoczną się dnia 22 maja. — Kandydaci dopuszczeni do egzaminu w myśl § 12 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 października 1924 r. (Dz. Urz. Nr. 18, poz. 185), którzy pragną przystąpić doń w tym okresie, winni zgłosić się pisemnie do Komisji egzaminacyjnej w terminie do 10 maja r. b., składając jednocześnie opłatę 75 zł.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości interesowanych drogą ogłoszenia w lokalu Komisji egzaminacyjnej (Uniwersytet, ul. Uniwersytecka 3, II p.).

Prezes Komisji.

(—) CZEŻOWSKI

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Poświęcona pracy nauczycielstwa w szkole i poza szkołą.

Gimnazja okręgu ku czci Wyspiańskiego *)

Trzydzieści trzy gimnazja okręgu szkolnego brzeskiego urządziły u schyłku ubiegłego i na początku bieżącego roku uroczyste obchody w 25-lecie śmierci autora „Wesela”.

Niezależnie od okolicznościowych pogadańek na lekcjach w każdej szkole, względnie wspólnie dla kilku szkół odbyły się poranki lub wieczorki, najczęściej z inicjatywy samej młodzieży zrzeszonej w kółkach literackich czy organizacjach samorządowych.

Na programy obchodów złożyły się przemówienia i referaty nauczycieli i uczniów, recytacje, popisy muzyczne i inscenizacje (14), z dekoracjami przygotowanymi przez młodzież; cztery szkoły urządziły też pokaz reprodukcji dzieł malarskich Wyspiańskiego.

W przemówieniach nauczycieli i uczniów charakteryzowano najczęściej ogólnie twórczość Wyspiańskiego, względnie ujmowano ją pod kątem pewnego zagadnienia. Występowały więc takie tematy jak „Patriotyzm W. (2), W. poetą czynu. (2), W. jako poeta czynu i idei wyzwolenia. — Znaczenie dzieł W. dla narodu i aktualność jego haseł. — W. poeta państwowości polskiej.

*) Cyfry w nawiasach oznaczają na ilu obchodach dana rzecz była wykonana.

(2). W. a współczesne mu społeczeństwo. — W. jako artysta malarz. (2). Wpływ twórczości W. na literaturę żydowską. — Żydzi w utworach W.

Wśród recytacyj przeważał „Pogrzeb Kazimierza W.“ (8); także jako deklamacja zbiorowa lub melodeklamacja. Poza tem recytowano wiersze: „Wesoły jestem, wesoły. (5). Gdy przyjdzie mi ten świat porzucić. (4). Niech nikt nad grobem mi nie płacze. (4). Wierszyk wakacyjny“ i fragmenty z utworów dramatycznych: z „Wyzwolenia“ (4), „Akropolisu“ (4); „Nocy listopadowej“ (3), „Warszawianki“ (3), „Legjonu“ (2), „Legendy“, „Bolesława Śmiałego“ i „Wesela“. W paru wypadkach recytowano też wiersze okolicznościowe, poświęcone Wyspiańskiemu.

Zespoły chóralskie wykonały wyjątki z „Nocy listopadowej“ i „Wyzwolenia“, hymn „Veni creator“, „Pawie pióra“, „Warszawiankę“, pieśni Szopena — zespoły orkiestralne: utwory Szopena (polonez A-dur), Moniuszki, Noskowskiego i Paderewskiego. Podczas wszystkich niemal obchodów grano też i śpiewano hymn państwowy i pieśń Legjonów „My, pierwsza brygada“.

Na jednym z poranków wykonano tańce ludowe.

Inscenizowano przedewszystkiem „Weselę“ od paru scen do całości prawie. Poza tem odegrano fragmenty „Warszawianki“ (w jednym wypadku całość), „Nocy listopadowej“, „Akropolisu“ i „Legendy“.

Jeśli chodzi o bogactwo programów, istniała wielka rozpiętość: od uroczystości, polegającej na okolicznościowym referacie ucznia wobec zgromadzonej młodzieży starszych klas, do akademij, mniej lub więcej starannie i pracowicie przygotowanych, urządzonych czyto w ramach szkoły, czy — jak w kilku wypadkach — nawet dla miejscowego społeczeństwa.

Pewne refleksje nasuwałoby może opracowanie programów. Niezawsze pomyślano o tem, ażeby dla młodzieży klas niższych urządzić przystępne, wyjaśniające pogadanki, które mogłyby ją jako tako wprowadzić w świat Wyspiańskiego, w zagadnienie jego wielkości. To też słuchały nieraz dzieci poważnych akademij, prawie zupełnie z tego nieprzygotowane.

Za mało też wykorzystano spuściznę malarską Wyspiańskiego, tak, że Wyspiański—malarz ustąpił w duże mierze miejsca Wyspiańskiemu—poecie. A przecież niejedyn obraz Wyspiańskiego w epidjaskopie czy w dobrej barwnej reprodukcji powieźdźałby więcej dzieciom, niż sceny dramatyczne, a znowuż starsi mieliby pełniejszy obraz artysty, gdyby podumali chwilę przed potężnymi rysunkami witnaży, nie mówiąc już naprzykład o tem, że recytacja „Pogrzebu Kazimierza W.“ domagała się koniecznie uzupełnienia obrazem.

Trzeba jednak stwierdzić, że naogół wydobyto ze skarbnicy dorobku artystycznego Wyspiańskiego jak najwięcej i jak najpiękniej mówiące wartości, i w perspektywie obchodów wszystkich szkół kontur wielkiego artysty i patrioty zarysował się zupełnie wyraźnie.

Odnosi się wrażenie, że tam, gdzie głębiej obchody prze-myślano, a tak było niewątpliwie w ogromnej większości szkół, odbyły się one w nastroju powagi, czasem nawet smutku (prze-czucie śmierci w recytowanych wierszach poety), apelowały do głębokich pokładów duszy młodzieży, istotnie wiązały wielką postać Wieszcza i ogromny świat jego fantazji z dzisiejszą rzeczywistością państwową, którą w latach niewoli przeczuł i wyśpie-wał.

Można powiedzieć, że duch artysty przesunął się w ciągu kilku miesięcy pomiędzy ławkami szkolną i ślad tego przejścia musiał niewątpliwie pozostać.

Trudno jednak na podstawie materiałow, jakeimi rozporządza, i obecności na niewielu tylko obchodach, i może jeszcze za wcześnie głębiej oceniać, jakie są skutki wychowawcze holdiu, złożonego przez szkoły pamięci Stanisława Wyspiańskiego.

Były szkoły, w których dochód z obchodu urządzonęj dla społeczeństwa umożliwił młodzieży wyjazd na przedstawienie „Wesela“ do Warszawy i na wystawę pamiątek po Wyspiańskim w Krakowie, za czem poszło pogłębienie przeżyć, związanych z rocznicą. W innych szkołach obchody dały asumpt do odsłone-cia podobizny Wyspiańskiego i pomieszczenia jej uroczyscie w galerji portretów, otoczonych przez szkołę specjalnym kultem. W wielu znowu wypadkach obchody pociągnęły młodzież ku dziełom Wyspiańskiego, postanowiła więc zapoznać się z nimi dokładniej na zebraniach kółek literackich, dyskusyjnych, polonistycznych. Tu i ówdzie gorąco odzwierciadliła młodzież swe przeżycia na tle uroczystości obchodowych w gazetkach szkolnych. To, że od młodzieży szła przeważnie inicjatywa uczczenia Wyspiańskiego, że młodzież włożyła w prace nad Jego uczczeniem wiele szczeręgo zapału i rzetelnęgo wysiłku, to, że w mniej kulturalnych środowiskach obrazem i słowem Wyspiańskiego przemówiła do społeczeństwa, a sam Wyspiański, poznany poza lekcją szkolną, stał się jej bliższym, to wreszcie, że obchody zapoczątkowały w takiej czy innej formie głębszy kult poety w murach szkoły — to wszystko mocno świadczy o dobrym wychowawczym posiewie.

I zdaje się, że wchłaniała młodzież z Wyspiańskiego i wchłania to właśnie, co w Nim najważniejsze dla współczesności: nie ślady mroku niewoli, lecz głęboki nurt polskości, wśród antycznych wiedziony posągów, pulsujący prawdą i życiem.

Mówi o tem młody poeta z ławy szkolnej, a z nim niewątpliwie czuje tak i mówi wielu, wielu jego kolegów ze wszystkich szkół Rzeczypospolitej:

„Przyszedłeś lud do „dzieła wprząc“
I w rękę Czynu wcisnąć miecz.
I rzekłeś, wieszczym żarem wrąc,
Że „Polska to jest wielka rzecz!“
Oddałeś Sprawie żywot Twój,
„Zabijał Cię — aż zabił trud“ —
Lecz się odrodził w czynie znój:
Bo wyzwolenia stał się cud!“

(*Kuźnia młodych* Nr. I, r. 1933).

A. W. TATOMIR

Bezpieczeństwo pożarowe w szkołach.

Wypadki pożarów w szkołach pozostawiły w spuściznie to, że w wielu szkołach do chwili obecnej przeprowadzane są regularnie ćwiczenia szybkiego opuszczenia przez młodzież budynków, t. zw. „alarmy na pożar“. Kierownicy wielu szkół organizują dość systematycznie te ćwiczenia, a w niektórych miejscowościach są one nawet zalecane przez władze.

Nasuwają się tu jednak następujące pytania: 1. Czy jest godne polecenia organizowanie podobnych ćwiczeń? 2. Czy możliwe jest pozostawienie inicjatywy co do tych alarmów próbnych jedynie w rękach kierownika szkoły? 3. Co należy przedsięwziąć, aby podobne ćwiczenia w szkołach daly požądane wyniki? 4. Jakich wskazówek mogą dostarczyć organizatorom tych alarmów straże pożarne?

A więc, na pierwsze pytanie odpowiadam kategorycznie: tak — na drugie również zdecydowanie: nie.

Mam nadzieję, że słowa moje zostaną właściwie zrozumiane. Odpowiadając przecząco, nie miałem zamiaru ganić ćwiczeń alarmowych w szkołach. Przeciwnie, żywię głębokie przekonanie, iż wielu z pośród kierowników poważnie zastanowiło się, jak prowadzić podobne alarmy, wielu nawet, przed ich zorganizowaniem zasięgało opinii u instruktorów pożarniczych.

Bez wątpienia jednak istnieje dużo wypadków, gdzie, z jednej strony w braku zrozumienia, organizacja podobnych ćwiczeń nie wzbudza požądane go zainteresowania, z drugiej zaś, wskutek fałszywego ujęcia, popełniane są pewne błędy, które w praktyce pociągnęłyby prawdopodobnie za sobą opłakane skutki.

Spytajmy tylko dzieci o wrażenia, jakie odczuły, biorąc udział w takich ćwiczeniach. Z reguły większość będzie mówiła o przyjemności, spowodowanej przerwą w wykładach, a dopiero na skutek natarczywych pytań wyjawia, co zapamiętały z odby-

tego ćwiczenia i to, co należałoby zastosować w analogicznym wypadku życiowym.

Słyszałem kiedyś dziecko, skarżące się, iż od roku nie było już w szkole alarmu na pożar. Gdy spytałem o przyczynę tego żalu, okazało się, że i tym razem niezadowolenie nie leżało w zainteresowaniu istotą alarmu, lecz wypływało z braku tak u-
pragnionej rozrywki w monotonii życia szkolnego.

Na jedno chciałbym jeszcze zwrócić uwagę. Znam pewien budynek szkolny w dzielnicy gęsto zaludnionej, zawierającej szereg klas, wychodzących na jeden wąski korytarz, prowadzący do drzwi wejściowych. Gdy przeprowadzałem inspekcję budynku, zadzwoniłem do tych drzwi. Po pewnej chwili jeden z uczniów wybiegł z klasy, aby zobaczyć kto dzwoni, poczem pobiegł do kancelarii szkolnej, mieszczącej się na drugim końcu korytarza, aby przynieść kluczy, drzwi bowiem wejściowe były zamknięte.

Widać tu różnicę pomiędzy teorią a praktyką. Przy fałszywych alarmach drzwi uprzednio się otwiera — razie zaś rzeczywistego pożaru trzeba by dopiero posyłać po kluczy.

Wyobraźmy sobie dzieci w wieku od 7 — 14 lat, stłoczone w ucieczce przed ogniem w długim korytarzu, pod zamkniętymi drzwiami, podczas gdy trzeba dopiero szukać kluczy, trzymanych zwykle w zamknięciu.

I nie sądzmy, iż jest to wyjątkowy wypadek.

Co więc należy czynić, aby znaleźć rozwiązanie, zdolne zapełnić wskazane luki, i aby osiągnąć pożądane wyniki z ćwiczeń alarmowych, organizowanych w szkołach?

Przed rozpatrzeniem tego zagadnienia zastanówmy się nad innym jeszcze problemem, a mianowicie: jakie powinny być wytyczne ćwiczeń alarmowych w szkołach.

Odpowiedzi będą tu następujące: a) kierownik szkoły winien mieć świadomość wielkiej odpowiedzialności, ciążyącej na nim wobec rodziców dzieci, powierzonych jego opiece; to poczucie winno go skłonić do przedsięwzięcia wszelkich środków ostrożności, redukujących możliwość pożaru do minimum. Winien on również zwrócić uwagę, aby opuszczanie szkoły w razie pożaru odbywało się we wzorowym porządku, wyłaczającym wszelką możliwość paniki, aby ćwiczenia alarmowe prowadzono w sposób, nie zagrażający zdrowiu dzieci.

b) Uczniowie winni nauczyć się traktować każdy alarm, jako ćwiczenie poważne; należy wpoić w nich głębokie przekonanie, że z każdego nieszczęśliwego wypadku nauczyciele zdołają ich zdrowo i cało wyprowadzić, a z pewnością zachowają w razie prawdziwego pożaru przytomność umysłu, konieczną dla uniknięcia paniki.

A teraz odpowiem, w jaki sposób można osiągnąć te rezultaty. Należałoby stworzyć odpowiednie komisje, złożone z inspektora szkolnego, pedagogów i osób kompetentnych w sprawach pożarniczych. Komisje te miałyby podwójną rolę: 1. zbadać stan urządzenia szkół z uwzględnieniem następujących zagadnień: czy zabudowania szkolne odpowiadają racjonalnym wymaganiom odnośnie łatwości ewakuowania młodzieży na wypadek pożaru; czy strychy, piwnice i inne ubikacje nie zawierają składów starych rupieci, papierów i t. p. materiałów, mogących łatwo spowodować pożar; w jakim stanie znajdują się instalacje ogrzewające i przewody kominowe; czy prowadzone są ćwiczenia alarmowe i w jakich warunkach odbywają się one.

2. Ustalić odpowiednie przepisy: a) dla nowopowstałych budynków, gdzie cała uwaga winna być skierowana na zastosowanie konstrukcji ogniotrwałych i na zapewnienie możliwości bezpiecznego opróżnienia budynku; b) dotyczące ważniejszych zmian w budynkach już istniejących; c) dotyczące organizacji ćwiczeń alarmowych w szkołach, przy czym zwrócić należałoby uwagę na wyjaśnienie zarówno uczniom, jak i nauczycielstwu roli, przypadającej każdemu z nich w udziale.

Zbyteczne nadmieniać, iż olbrzymie zadanie przypadnie inspektorom szkolnym.

Kończąc niniejszy artykuł, chciałbym dać jeszcze kilka wyjaśnień, z których mogliby korzystać kierownicy szkół, interesujący się tem zagadnieniem, o ileby naturalnie wyżej omawiany projekt nie wszedł w życie.

Po pierwsze podczas ćwiczeń alarmowych w szkole nie należy kłaść nacisku na szybkość, ale na przestrzeganie porządku. Jeśli uda się podczas ćwiczeń wyprowadzić całą szkołę w porządku, tem samem osiągniemy pożądaną szybkość. Przeciwnie — jeśli całą uwagę skupimy na „szybkość“, jakiś drobny wypadek może, nawet podczas ćwiczeń, stać się powodem bezładu i paniki.

Powtóre niech kierownicy szkół nadają organizowanym ćwiczeniom pewną metodyczność i opracowują swój program wspólnie z nauczycielami. Można to poprowadzić w następujący sposób: alarm poszczególnej klasy, po uprzednim omówieniu ćwiczenia wobec danej klasy; poprawienie dostrzeżonych błędów — powtórzenie bez błędów. Później alarm nieprzewidywany dla klasy na dany sygnał (dzwonek); wreszcie alarm na pożar dla całej szkoły po uprzednim objaśnieniu w każdej klasie, co należy czynić. Po ćwiczeniu dyskusja nad popełnionymi błędami z zapowiedzią ćwiczenia na następnym dniu, bez oznaczenia

chwili. Wreszcie ćwiczenia zupełnie niespodziewane.

Trzecie — w wielu szkołach duże niebezpieczeństwo wynika ze złego urządzenia drzwi, które zamiast na wewnątrz otwierają się do wnętrza budynku. Poza tem na korytarzach znajdują się wieszaki, obciążone ubraniami i wszystko to, co pod niemi się składa: teczki, pantofle gimnastyczne, ksjążki, kalosze i t. p.

Wyobraźmy sobie grupę strwożonych dzieci, ratujących się przed niebezpieczeństwem i zatrzymanych nagle potknięciem się którego o jeden z tych przedmiotów. Zanim jakakolwiek pomoc zdąży przybyć, upadający nie tylko że może złamać rękę lub nogę, ale krzykiem wywoła zamieszanie i panikę.

Czwarte — w wypadku pożaru, czy też podczas ćwiczeń, jeśli tylko warunki na to pozwolą, należy zawsze korzystać ze wszystkich schodów i drzwi, prowadzących na zewnątrz; umożliwi to szybkie opuszczenie zagrożonego budynku. Trzeba jednak pilnować, aby szeregi uczniów nie krzyżowały się na korytarzach, a więc rozważyć należy sposób i kolejność wycofywania się. Powinno to być drobiazgowo opracowane przez personel i kierownika. Oceniając użytkową szerokość schodów, pamiętać należy o zarezerwowaniu koniecznej przestrzeni dla przybyłej straży pożarnej.

Piąte — gwałtowność pożaru wzrasta proporcjonalnie do dopływu powietrza. Należy więc pamiętać o tem, aby nie stwarzać warunków, umożliwiających jego dopływ. Nie otwierać więc drzwi od klasy, dopóki nie zostaną zamknięte wszystkie okna; po wyjściu ostatniego ucznia drzwi zamknąć.

Szóste — nauczyciel, stojąc przy drzwiach klasy, winien czuwać nad tem, by uczniowie ustawili się we wzorowym porządku; umieściwszy na czele ucznia, odznaczającego się spokojem i zręcznością, sam opuszcza klasę ostatni, sprawdziwszy uprzednio, czy nikt nie pozostał.

Siódme — wymarsz powinien odbywać się krokiem przyspieszonym, nigdy jednak biegiem, gdyż mogłoby to spowodować bezład i zamęt.

B. P.

Z WYDAWNICTW.

JÓZEF MIRSKI: „Współpraca młodzieży w pracy wychowawczej szkoły“. Tomik 10-ty Biblioteki „Współpraca domu i szkoły“. Wydanie II. 1933 r. Książnica-Atlas, Lwów—Warszawa.

Jednym z naczelnych rysów nowoczesnej szkoły, odróżniającą ją od szkoły tradycyjnej, jest jej charakter *wychowawczy*. Przemiana ta pozostaje w ścisłym związku z ogólną przemianą społeczną, nakładającą na szkołę w coraz większej mierze obowiązek nie tylko nauczania, lecz i wychowania, t. j. formowania samodzielnych osobowości i przygotowywania ich do życia. Na tem tle dopiero zarysowują się wyraźnie dwie najbardziej zasadnicze i nowe cechy dzisiejszej szkoły, mianowicie konieczność *współdziałania jej z domem* oraz niezbędność czynnego *współdziałania samej młodzieży w pracy wychowawczej szkoły*. Gdy pierwsze z tych zagadnień zostało w naszym wydawnictwie opracowane już z kilku stron (Bzowski, Szejnbockówna, Panenkowa, Rondthaler), to książka Mirskiego zajmuje się zagadnieniem czynnego udziału młodzieży w dziele wychowania.

Autor wyjaśnia w niej przedewszystkiem samą genezę tego zagadnienia za pomocą faktów ogólniejszych z dziedziny gospodarczej, społecznej i politycznej oraz wiąże je następnie z psychologią społeczną młodzieży, poczem przedstawia rozmaite jego formy w ramach dzisiejszej szkoły. Formy te polegają zasadniczo na organizowaniu się młodzieży w *grupy życia i pracy*. Organizowanie się to wypływa z naturalnych potrzeb rozwojowych młodzieży i dokonuje się samorzutnie. Autor wykazuje, że dawna szkoła zaniedbywała tę potrzebę, traktując zbiorowość młodzieży, nie jako *grupę*, lecz jako *masę*, i dostosowując do takiego poglądu swoje metody wychowania i nauczania. Dzisiejsza szkoła i szkoła przyszłości natomiast, uwzględniając w jak naj-

pełniejszej mierze warunki normalnego rozwoju młodzieży a więc zarówno warunki indywidualno-psychiczne, jak i socjologiczne, powinna stwarzać też warunki dla swobodnego organizowania się młodzieży, oczywiście bacznie nad tem czuwając i regulując je zgodnie z ogólnymi celami wychowania. Scharakteryzowawszy ogólnie formy, jakie przybierać mogą grupy pracy i życia młodzieży, autor przechodzi do t. zw. *samorządu*, jako ostatecznego ogniwa w rozwoju form grupowych, omawiając jego historję, rozmaite jego formy oraz warunki powodzenia i pożytki wychowawcze.

BIBLIOTEKA SZKOŁY POWSZECHNEJ

Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie (Kurkowa 22) przystąpiło do wydawania „Biblioteki Szkoły Powszechnej“.

W taniach, ilustrowanych, o jasnej, barwnej i ciekawej treści 50-groszowych tomikach opowiada BIBLIOTEKA o wszystkim, co młody umysł zająć może i zainteresować powinno.

BIBLIOTEKA SZKOŁY POWSZECHNEJ podaje wiadomości o Państwie Polskiem, jego przeszłości i teraźniejszości; mówi o literaturze, sztuce, nauce, technice, rolnictwie, przemyśle i handlu;

informuje o innych narodach i państwach, ich dziejach, znaczeniu i kulturze;

opisuje dzieje wielkich odkryć geograficznych i epokowych wynalazków;

służy praktycznymi i pożytecznymi wskazówkami i poradnictwem zawodowem;

opowiada o wielkich i świętych ludziach, stawionych w głośnych legendach i podaniach;

kreśli obrazki historyczne, obyczajowe i przyrodnicze, zajmując się zagadnieniami społecznymi i prawnymi;

zawiera czytanki i opowiadania różnej, często wesołej treści, oraz sztuczki dla teatrzyków szkolnych;

obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy i nauki, oraz wszystkie działy twórczości ludzkiej.

Z tych powodów barwne tomiki BIBLIOTEKI staną się przyjaciółmi najmłodszych czytelników. Każde dziecko znajdzie w nich, to, co je interesuje, a dla wychowawców i nauczycieli stanie się BIBLIOTEKA — wielką pomocą i ułatwieniem w pracy. Na ustawiczne, jakże nieraz męczące i uciążliwe pytania dzieci: a dlaczego to? a dlaczego tamto? a jak to się wzięło? — rodzice czy nauczyciele będą mogli dać do ręki dziecku kolorową, taną i miłą książeczkę z obrazkami, w której znajdzie odpowiedź jasną i przystępną na dręczące je pytania.

O wartości i treści tomików świadczą najlepiej nazwiska autorów. Spotyka się wśród nich głośnych literatów z Wacławem

Sieroszewskim na czele profesorów uniwersytetów, jak: Witold Taszycki, Marjan Szyjkowski i in., świetnych znawców muzyki, jak Witold Hulewicz i Henryk Opieński i tak miłych młodzieży pisarzy i pisarek jak Walerja Szalay Groele, Marja Czeska-Mączyńska, Brunona Bruchnalska i wiele jeszcze innych, które mówią same za siebie. Nazwiska te niewątpliwie skuszą i niejednego starszego już człowieka do zapoznania się z treścią tomików i napewno tego nie pożałuje.

Dotychczas ukazały się następujące tomiki:

1. *Wacław Sieroszewski*: Józef Piłsudski.
2. *Kazimierz Czachowski*: O Henryku Sienkiewiczu.
3. *Józef Rączkowski*: Polska w rodzinie narodów
4. *Kazimierz Piekarczyk*: Czego się Kuba od harcerzy nauczył.
5. *Jan Kuglin*: Jak powstaje książka.
6. *Brunona Bruchnalska*: Na własnej ziemi. O oszczędności.
7. *Marja Czeska - Mączyńska*: Opowieść o św. Kindze.
8. *Zygmunt Nowakowski*: Cuda teatru.
9. *Julja Jaworska*: Rok 1863.
10. *Helena Lorensowa*: Imieniny Maku.
11. *Fryderyk Papée*: Lwów.
12. *Henryk Opieński*: Paderewski.
13. *Tadeusz Dobrowolski*: Polska rzeźba ludowa.
14. *Bronisław Duchowicz*: Dawniejsze i nowoczesne oświecenie.
15. *Tadeusz Silnicki*: Klasztory.
16. *Czesław Zakaszewski*: Własną pracą.
17. *Bronisława Steinowa*: Św. Stanisław Kostka.
18. *Józef Watra Przewłocki*: Polacy w Ameryce.
19. *Janusz Staszewski*: Nie masz pana nad ulana...
20. *Feliks Pohorecki*: Targi i jarmarki.
21. *Kazimierz Konarski*: Warszawa.
22. *Bernard Chrzanowski*: Poznań.
23. *Jerzy Gutsche*: Narodziny Gazety.
24. *Marja Czeska - Mączyńska*: Teofila Sobieska, matka króla Jana.
25. *E. M. Schummer Szermontowski*: Litwa.
26. *Adam Skalkowski*: Napoleon.
27. *Jan Bogumił Sokółowski*: Ptaszkach, gniazdkach i piśkletach.
28. *Stanisław Rachwał*: Ks. biskup Bandurski.
29. *Piotr Laurecki*: Chemja czarodziejka.
30. *Walerja Szalay Groele*: Miałusińcy.
31. *Jan Misiewicz*: Służba Policii Państwowej.
32. *Majer Tauber i Jerzy Wajngarten*: Żydzki.
33. *Kazimierz Buczkowski*: Kraków.
34. *Tadeusz Nayder*: Mikołaj Kopernik.
35. *Marja Jaworska*: Marszałek Foch.

36. <i>Marja Swobodzianka</i> : Sobieski pod Wiedniem.	44. <i>Tadeusz Sinko</i> : Spór pióra z ołówkiem.
37. <i>Franciszek Łabendziński</i> : O gruźlicy i sposobach zwalczania jej.	45. <i>Gustaw Morcinek</i> : Łysek z pokładu Idy.
38. <i>Witold Taszycki</i> : Nasza mowa ojczysta.	46. <i>Jerzy Dobrzycki</i> : Wit Stwosz, mistrz dłuta.
39. <i>Tadeusz Krokowski</i> : Wujko czarodziej.	47. <i>Karol Górski</i> : Toruń.
40. <i>Stanisław Dedio</i> : Igrzyska olimpijskie.	48. <i>Fryderyk Papée</i> : Święty Kazimierz Królewicz Polski.
41. <i>Tadeusz Krokowski</i> : Kuźnia olbrzymów.	49. <i>M. Gumowski</i> : Zaczęło się od grosza.
42. <i>Stanisława Słowkowska</i> : Potwory świata roślinnego.	50. <i>Jan A. Kraśny</i> : Samolot kaprała Orwicza.
43. <i>Jan Biliński</i> : Marsz, marsz Dąbrowski.	51. <i>Zenon Kosidowski</i> : Mówi do Was radjo.
	52. <i>Felicja Gosieniecka</i> : Zdobnictwo ludowe.

„W GROMADZIE ZUCHÓW“ — praca zbiorowa pod redakcją Jadwigi Zrolakowskiej. Katowice, 1933 — nakładem „Na Tropie“.

Książka podaje sposoby organizowania gromad i gromadek zuchowych żeńskich oraz omawia pracę w nich. Rzeczowe artykuły — zwłaszcza „Ogólne dane o rozwoju psychicznym i wychowaniu zucha“ — trafne spostrzeżenia i rady dla interesujących się ruchem zuchowym, duży zasób piosenek i tańców dla zuchów, ładne wydanie i dobre zdjęcia — oto powody, dla których książka ta winna znaleźć się w każdej szkole, zwłaszcza, że wiele z niej zaczerpnąć można i dla pracy w gromadach zuchowych męskich.

KOMUNIKATY.**Wycieczki letnie dla nauczycielstwa nad jeziorem Narocz**

Komisja wycieczkowa Okręgu Szkolnego Wileńskiego w celu umożliwienia racjonalnego spędzenia wakacyj nauczycielstwu, organizuje w okresie feryj letnich r. b. w Schronisku Wycieczkowym nad jez. Narocz (największe jezioro w Polsce) kolonję wypoczynkową dla nauczycielstwa ze wszystkich szkół (dla pań i panów).

Schronisko położone jest nad brzegiem jeziora i wokół otoczone jest pięknymi lasami sosnowymi, posiada budynek mieszkalny z pomieszczeniem na 80 osób, z pięknymi werandami z widokiem na jezioro, świetlicę z biblioteką i czytelnią pism oraz budynek gospodarczy z kuchnią i jadalnią.

Przy schronisku jest duża i ładna plaża, basen do pływania, boisko do gier sportowych, kajaki, łódzie i żaglówki oraz zainstalowano radio i telefon.

Dla chętnych odbywać się będzie codziennie rano gimnastyka oraz organizowane będą przez fachowe siły instruktorskie gry sportowe (siatkówka, koszykówka, tenis i inne), przeprowadzona będzie nauka pływania (dla pań przez instruktorkę - kobietę), wiosłowania i żeglarstwa oraz wycieczki turystyczne lądowe po okolicy (dla zamiejscowych do Wilna) i wodne po jez. Narocz i innych.

Wieczory poświęcone będą życiu towarzyskiemu: koncerty radjowe, gry towarzyskie, tańce, ogniska, połączone ze śpiewem i dysputami na tematy społeczne, poruszane przez uczestników i zapraszanych prelegentów z Wilna.

Dyrekcja Kolei uruchamia na okres letni bezpośrednio połączenie z Wilna nad jez. Narocz pociągiem t. zw. „Narocz“. Dojazd do stacji kolejowej Kobylniki. Czas przejazdu z Wilna około 3½ godz. Grupy nauczycielskie, liczące ponad 10 osób, mogą przy przejazdach korzystać ze zniżki 75%.

Dla ułatwienia wzięcia udziału większej ilości osób, ustala się następujące okresy dwutygodniowe korzystania z wypoczynku w schronisku:

I-szy okres	— od	18.VI	do	1.VII.33	r.
II-gi	“ — “	2.VII	“	15.VII.	
III-ci	“ — “	16.VII	“	29.VII.	
IV-ty	“ — “	30.VII	“	13.VIII.	

Opłata za korzystanie w ciągu jednego okresu wynosi — 15 zł. (piętnaście) wpisowe i 35 zł. (trzydzieści pięć złotych) za koszt utrzymania (posiłki cztery razy dziennie: śniadanie, obiad, podwieczorek i kolacja).

Można zapisywać się na jeden okres, bądź też kilka, podając dokładnie, z których okresów chce się korzystać.

Pragnąc spędzić lato nad jez. Narocz winni przesłać zgłoszenie do *Szkolnego Schroniska Wycieczkowego nad jez. Narocz, poczta Kobylniki, woj. Wileńskie*, oraz wpłacić jednocześnie wpisowe po 15 zł. za każdy okres, na konto czekowe Komisji Wycieczkowej Okręgu Szkolnego Wileńskiego, za pośrednictwem P. K. O. na Nr. 60150, opłatę za utrzymanie uiszcza się w pierwszym dniu pobytu w schronisku.

Sprzedaż wyrobów młodzieży szkolnej.

Szkoły rzemieślnicze, a także powszechne i ogólnokształcące na lekcjach robót ręcznych wytwarzają wiele przedmiotów, kwalifikujących się do sprzedaży, nie posiadają jednak zorganizowanego handlu temi wyrobami. Z tego powodu wiele szkół posiada znaczną ilość wyrobów zmagazynowanych bez możliwości ich sprzedaży, jednocześnie zaś brak gotówki utrudnia im nabywanie materiałów na dalsze wyroby.

Pragnąc temu brakowi zaradzić, p. Józef Policki, kiewicz, emerytowany nauczyciel, otworzył w Warszawie składnicę pod firmą „Młody Technik“, która pośredniczy w sprzedaży wyrobów młodzieży szkolnej.

Od sprzedanych przedmiotów odlicza się 20% na koszty handlowe.

Adres: „Młody Technik“ — sprzedaż wyrobów młodzieży szkolnej — Warszawa, ul. Hoża 50 m. 77.

Polskie Tow. Krajoznawcze — Oddział w Brześciu n/B.

Dnia 3-go b. r. odbyło się przy udziale kilkudziesięciu osób zebranie organizacyjne Brzeskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, na którym postanowiono wznowić działalność Oddziału, przerwana w r. 1927 i wybrano Zarząd, składający się z 9 osób.

Celem racjonalnej organizacji i usprawnienia pracy, nowoobрани Zarząd utworzył cztery sekcje: propagandową, turystyczną, gospodarczą i muzealną, powołując do nich szereg osób z pośród członków Oddziału.

Wznowienie działalności P. T. K. w Brześciu n. Bugiem wypełni niezawodnie tę lukę w pracy społecznej na terenie naszego miasta, jaka dała się wyraźnie odczuć w ostatnim pięcioleciu, t. j. od czasu, gdy wskutek zbiegu niepomysłnych okoliczności ustała działalność dawnego Oddziału P. T. K., po wykonaniu przezeń szeregu cennych prac i osiągnięciu poważnego dorobku w dziedzinie krajoznawstwa.

Warunki obecne ułatwiają w znacznym stopniu pracę Oddziału i otwierają przed nim perspektywy szybkiego rozwoju

wobec niewątpliwego wzmożenia się w społeczeństwie zainteresowań krajoznawczych i turystyczno - sportowych, rozwoju środków komunikacyjnych oraz przychylnego stanowiska władz.

Uwzględniając w swej działalności zagadnienie krajoznawstwa w pojęciu jaknajszerszem, Zarząd Oddziału zwróci jednak szczególną uwagę na regionalne zagadnienia Polesia, jako terenu najbliższego i jako tej polaci naszego kraju, która winna stać się ośrodkiem żywego ruchu turystycznego, a równocześnie terenem różnorodnych badań naukowych, ze względu na swoiste piękno krajobrazu, cenne zabytki przeszłości, niespotykane gdzieindziej w Polsce ciekawe okazy flory i fauny, odrębność kultury ludowej i pewną prymitywność stosunków społecznych wsi poleskiej.

W dziedzinie krajoznawstwa Polesia Zarząd przystąpił już do prac nad założeniem w Brześciu n.B. regionalnego muzeum ziemi poleskiej i wydaniem przewodnika turystycznego po Polesiu, pozatem stawia sobie jako cele konkretne na najbliższą przyszłość popularyzację krajoznawstwa przez stosowne odczyty, artykuły i wydawnictwa oraz organizowanie wycieczek turystycznych.

W najbliższym czasie Zarząd zapewni wszystkim zwyczajnym członkom Oddziału ułatwienia turystyczne w postaci indywidualnych zniżek cen przejazdu, przewidzianych w taryfie kolejowej.

W przekonaniu, że zagadnienie krajoznawstwa i turystyki znajduje na terenie Polesia naturalne korzystne warunki rozwoju i obudzi zainteresowanie w społeczeństwie, Zarząd podaje powyższe informacje do wiadomości z wyjaśnieniem, że zapisy na członków Oddziału będą przyjmowane w tymczasowej siedzibie Zarządu (Centralna Biblioteka Pedagogiczna, ul Dąbrowskiego Nr. 8, we wtorki, piątki, soboty, godzi 19 — 20).

Wysokość składki rocznej wynosi dla członków zwyczajnych 8 zł., a dla członków wspierających 50 gr. rocznie. Wpisowe — 4 zł.

(—) S. CHODKOWSKI

Przewodniczący Sekcji Propagandowej

(—) J. LUBOJACKI

Prezes Oddziału

M A P Y.

Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcji i kierownictw szkół na komunikat w sprawie nabywania map Wojskowego Instytutu Geograficznego na warunkach ulgowych, umieszczonych w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R i O. P. Nr. 1 r. 1933, poz. 24.

Wydane obecnie cenniki i skorowidze można otrzymać z generalnego przedstawicielstwa map i wydawnictw kartograficznych Wojsk. Inst. Geogr. „Samopomoc Inwalidzka“ — Warszawa, ul. Sienkiewicza 2.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

Totowski Lucjan. Prosimy o nadesłanie — o ile to możliwe — danych liczbowych z korespondencji międzyszkolnej. Również prosimy o sprawozdania z ogólnej działalności Kółek regionalnych młodzieży. Nadesłane sprawozdanie umieszczamy.

Ruch Pedagogiczny.

Jednym z najpoczytniejszych i najżywotniejszych pism naukowych z dziedziny wychowania i nauczania jest miesięcznik „Ruch Pedagogiczny“.

Artykuły, rozprawy najnowszej myśli pedagogicznej w Polsce i zagranicą, biblijografia, recenzje pism fachowych dają wiele materiałów Nauczycielstwu na konferencjach, dyskusjach i do egzaminów.

30 arkuszy druku rocznie wraz z przesyłką pocztową tylko 8 zł. (półrocznie 4 zł., kwartalnie 2 zł.).

Kto nadesłanie 9 zł. czekiem P. K. O. Nr. 410.125, będzie miał zapłaconą prenumeratę za rok 1933 oraz otrzyma jako premjum bezpłatnie jeden z niżej podanych roczników:

Roczniki z r. 1921, 1922, 1923, 1926, 1927, 1930, 1931 1932 w cenie 3.50 zł. za rocznik wraz z przesyłką pocztową.

Powołujący się na niniejsze ogłoszenie mogą roczniki nabywać z opustem 20%.

Administracja Ruchu Pedagogicznego w Krakowie, Rynek Główny 29, II p.

NASZ SKLEP — URANIA

Spółka Akcyjna

HURTOWE SKŁADY PAPIERU I POMOCY NAUKOWYCH.

CENTRALA: WARSZAWA -- SIENNA 15
ODDZIAŁ w BRZEŚCIU nad BUGIEM
ul. 3-go Maja 5 -- tel. 109.

DOSTAWA PAPIERU I MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH do
BIUR RZADOWYCH, KOMUNALNYCH i PRYWATNYCH.
POMOCE NAUKOWE WŁASNEGO WYROBU DLA SZKÓŁ
WSZELKIEGO TYPU.

Na składzie świadectwa szkolne oraz druki zniżek kolejowych

Adres Redakcji i Administracji: Brześć n.B. —

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

Materiały do części nieurzędowej nadsyłać należy pod
adresem Centr. Biblioteki Pedagogicznej w Brześciu n.B.,
ul. Dąbrowskiego, 8.

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego 6 zł.

Cena pojedynczego numeru 60 groszy.

Ogłoszenie na okładce: cała strona 100 zł., pół strony 60 zł.,

$\frac{1}{4}$ strony 30 złotych.

Ogłoszeń w tekście nie umieszczamy.

Konto P. K. O. Nr. 30527.

Odbito w Drukarni Literackiej w Brześciu n.B.
z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Brzeskiego.